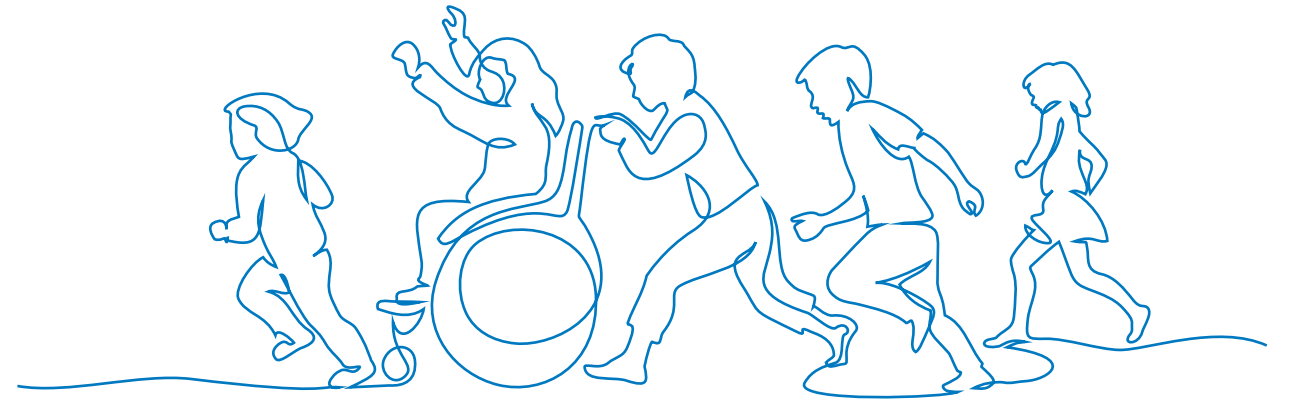

ENGEL GRUPLARI KİTAPÇIĞI

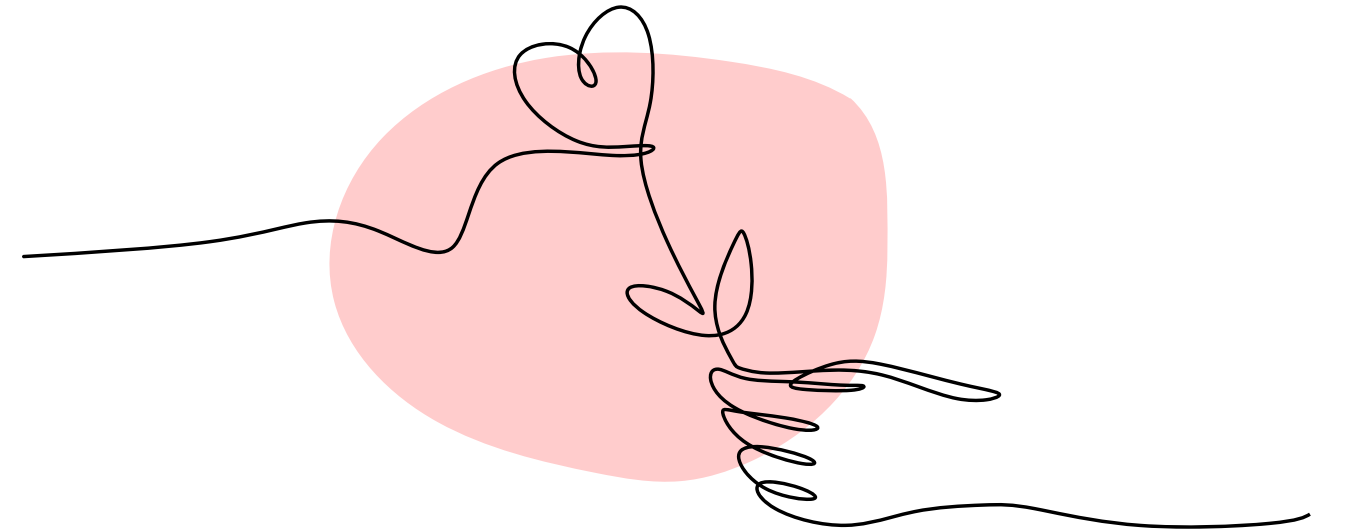
İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

1. BÖLÜM: ENGEL GRUPLARI

- 1.1. Görme Engellilik
- 1.2. İşitme Engellilik
- 1.3. Zihinsel Engellilik
- 1.4. Bedensel Engellilik
- 1.5. Nörogelişimsel Farklılıklar
- 1.6. Psikososyal Engellilik
- 1.7. Süreçten Engellilik

2. BÖLÜM: İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ENGELLİ HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

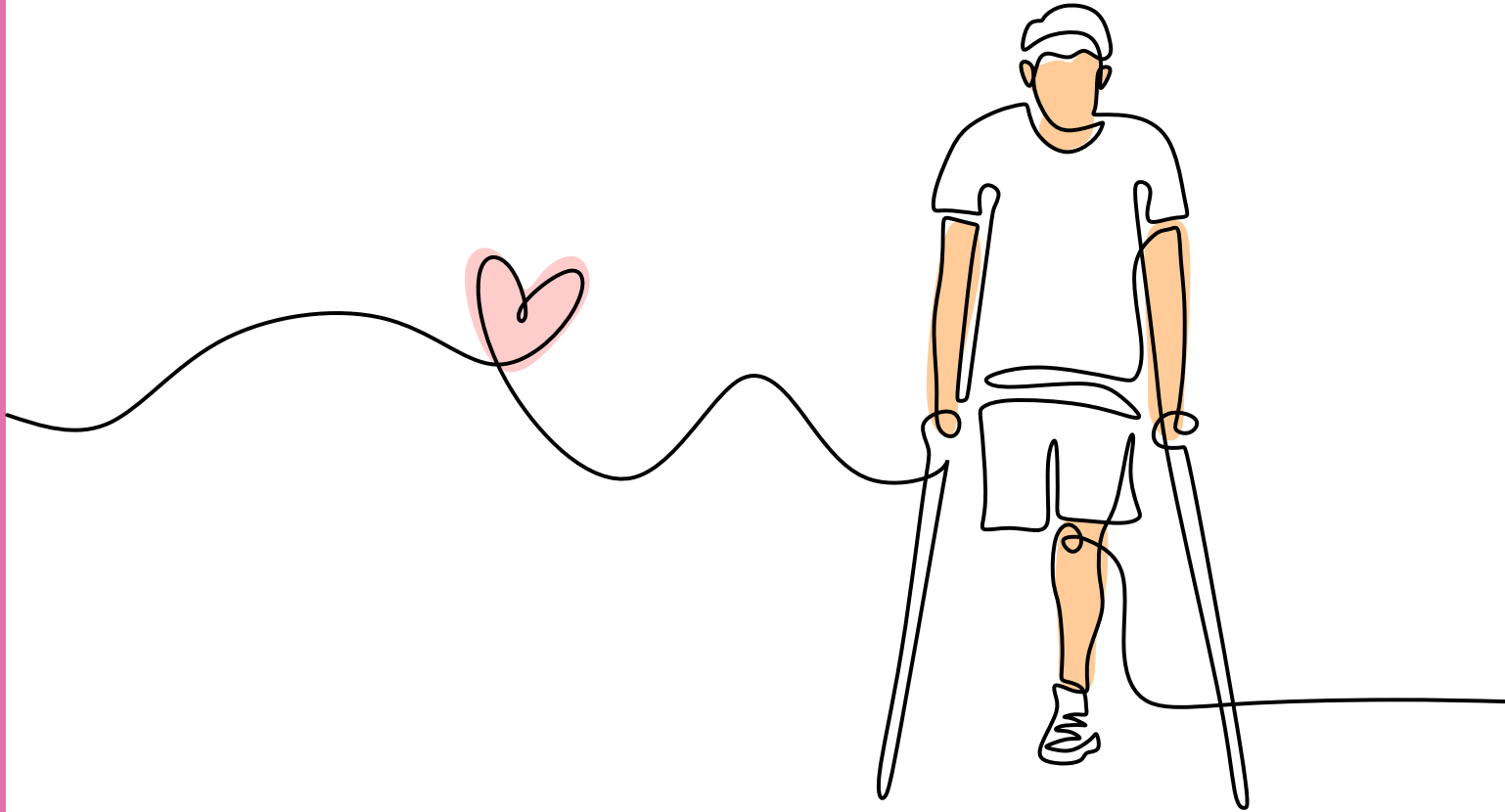

GİRİŞ

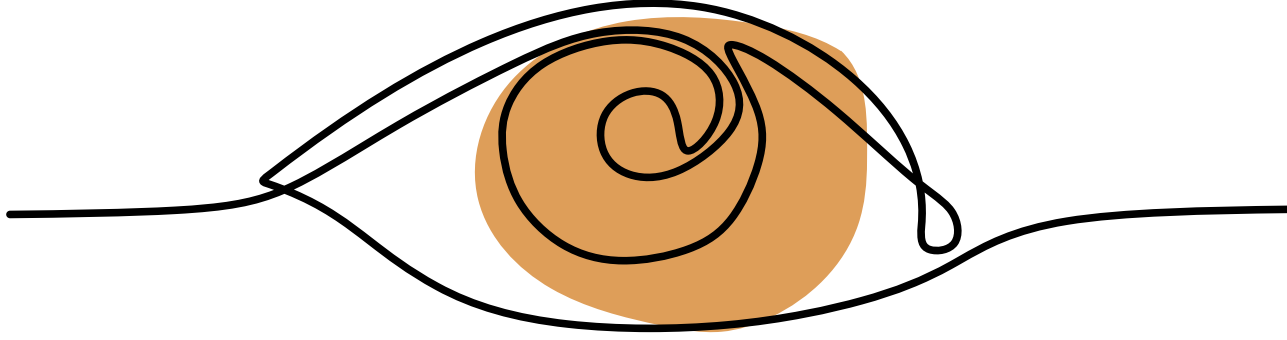
Engellilik kavramı tarihsel olarak farklı şekilde tanımlanmış, engellilik durumuna yaklaşım toplumların kültürleri, inanışları ve ekonomik durumlarına göre şekillenmiştir. Eski çağlarda, engelliliğin bir ceza olarak görüldüğü birçok toplumda engeli olan kişiler ayrımcılığa uğramış, toplumdan dışlanmıştır. 18. yüzyılda endüstri alanında yaşanan gelişmeler toplumların engellilik algısı üzerinde etkili olmuş, engelli bireyler gelişen sanayi sektöründeki zor çalışma şartlarına uyum gösteremediği için dışlanmaya maruz kalmıştır. Engellilik düzeltilmesi gereken bir bozukluk gibi görülmüş ve tıbbi açıdan iyileştirme odaklı yaklaşımlar yaygınlaşmıştır. Bu anlayış engelliliğin bireysel bir sorun olarak görülmesine, sosyal çevrenin engelli bireylere çıkardığı sorunların fark edilememesine yol açmıştır. Günümüzde engelliliğe bakış açısı bilim, teknoloji ve kültürel alanda yaşanan gelişmeler sonucunda olumlu yönde değişmiştir. İnsan hakları temelinde ele alınmaya başlanan engellilik yalnızca engelli kişinin bireysel sorunu değil toplumsal çevre ve mekansal düzenlemelerin bir sonucu olarak görülmeye başlanmıştır.

Engelli bireyler, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeylerde oluşan kayıplardan dolayı kısıtlayıcı tutum ve çevre koşullarından etkilenerek topluma diğer bireyler gibi tam ve etkin şekilde katılamayan kişiler olarak tanımlanır. Bu tanım engelliliğin yalnızca bir sağlık durumu ve fiziksel yeti kaybı olmadığına, çevresel ve davranışsal etkilerin kişiyi engelli haline getirdiğine vurgu yapar.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) hizmetlerini planlarken herkes tarafından ulaşılabilir olmasına öncelik verir, hizmetlere erişimin tüm bireylerin hakkı olduğu anlayışıyla çalışır ve tüm kent sakinlerinin bağımsız bir şekilde toplumsal hayata katılımını destekler. İBB'nin kapsayıcı bakışı doğrultusunda oluşturulan bu metin engel gruplarının daha yakından tanınmasına olanak sunmayı, engel gruplarıyla ilgili bilinmesi gerekenleri ortaya koyarak engelli bireylere yönelik tutumun olumlu yönde gelişmesine katkıda bulunmayı ve engelli bireylere yönelik yasal düzenlemeler ile hizmetlerin daha bilinir olmasını sağlamayı amaçlar.

1. BÖLÜM: ENGEL GRUPLARI

1.1. Görme Engellilik

Görme Yetisindeki Kayıplar ve Nedenleri

Görme yetisindeki kayıplar iki farklı şekilde sınıflandırılabilir. Tam görme kaybı, bir kişinin hiç görememesi durumunu ifade eder. Bu, "körlük" olarak bilinen durumdur ve tamamen görme yetisinin kaybolması anlamına gelir. Görme işlevlerindeki bozukluklar nedeniyle oluşan görme kayıplarında ise "az görme" söz konusudur.

Yasal ve Eğitsel Tanımlar;

Gerekli tüm düzeltmelerden sonra iyi gören gözündeki görme keskinliği 20/200 ya da daha az ve görme alanı 20 dereceden az olan kişilere yasal olarak kör, görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan kişilere yasal olarak az gören denir.

Yasal tanım görme keskinliği ve görme alanının değerlendirmesini içermekte olup bu tanıma göre kör kabul edilen bireylerin bir kısmı aslında çeşitli oranlarda görme düzeyine sahip olabilmektedir. Yasal tanımın sınırlı oluşu nedeniyle eğitsel açıdan da görme engellilik tanımı yapılmıştır.

Görme duyusunun dışındaki duyu organlarıyla yani dokunma, işitme ve koku alma yoluyla bilgi edinme sürecini gerçekleştiren kişiye eğitsel açıdan kör, var olan görme kaybına rağmen işlevsel görme çalışmaları ya da yardımcı optik ve teknolojik destek araçları ile görme duyusunu öğrenme amaçlı kullanabilen ya da kullanabilme potansiyelini taşıyan bireylere eğitsel açıdan az gören denir.

Görmeyi Etkileyen Durumlar;

Görme engellilik, doğuştan veya doğum sonrası oluşabildiği gibi yaşa bağlı olarak ya da yüksek tansiyon, diyabet gibi bazı hastalıklar ve kazalar sonucu da gelişebilir.

Genetik faktörler doğum öncesinde bebeğin göze ait hastalık ve yapısal bozukluklara veya beyin hastalıklarına sahip olmasına neden olabilir. Bu durumda yeni doğan bebekler çeşitli görme yetersizlikleri ile dünyaya gelebilir. Genetik faktörlerin yanı sıra annenin hamilelik sırasında geçirdiği hastalıklar, kullandığı ilaçlar, röntgen maruziyeti ve geçirdiği kazalar da yeni doğan bebeklerde görme yetersizliğine yol açabilir. Doğum anında yaşanan travmalar, zor doğum hikayeleri, oksijen azlığı gibi durumlar da yeni doğan görme yetersizliğine neden olabilir.

İlerleyen yaş ile birlikte çeşitli görme yetersizliklerinin ortaya çıkması sık karşılaşılan durumlardandır. Bu yetersizlikler yakını görememe gibi olağan göz problemleri olabileceği gibi makula dejenerasyonu, katarakt gibi görmeyi ciddi şekilde etkileyen hastalıklar da olabilir. İleri yaşlarda ayrıca şeker, tansiyon, damar romatizması gibi hastalıklar da gözün olumsuz yönde etkilediğinden görme engellilikle sonuçlanan durumlar oluşabilir.

Görme Engelli Bireylerle İlgili Bilinmesi Gerekenler

Görme engelli bireyler her zaman yardıma ihtiyaç duyar mı?

Engelli olmak her zaman yardıma ihtiyaç duyulacağı anlamına gelmeyebilir. Uygun koşullar sağlanmışsa ve engelli birey gerekli bağımsız yaşam becerilerine sahipse başkalarının yardımına ihtiyaç duymadan günlük yaşantısını sürdürebilir. Engelli bireylerin ihtiyaçları engel durumlarına göre farklılaşır. Örneğin görme engelli bir birey toplu taşıma araçlarında sesli anonsa ihtiyaç duyarken fiziksel engelli bireyler tekerlekli sandalye ile binilebilecek genişliğe sahip asansörlere ihtiyaç duyarlar. Görme engelli bireyler gerekli çevresel düzenlemelerin yapıldığı durumlarda daha az yardıma ihtiyaç duyarken düzenlemelerin yapılmadığı durumlarda başka bir kişinin desteğine ihtiyaç duyabilir ancak engelli bir bireye yardım etmeye başlamadan önce yardıma ihtiyacının olup olmadığının sorulması veya kendisinin yardım talep etmesinin beklenmesi önemlidir.

Görme engelli bireylerin gördüğü tamamen karanlık mıdır?

Görme engelli bireylerin tam bir karanlık algıladıkları düşünülse de aslında bu durum kişiden kişiye farklılık gösterir. Görme kaybı yaşayan kişiler görüş düzeyine ve görme kaybının kaynağına bağlı olarak ışığı algılayabilir, bulanık şekiller, renkler görebilir ya da bazı bölümlerinde lekeler, bulanıklıklar olan bir görüş alanına sahip olabilir.

Görme engelli bireylerin yalnızca küçük bir kısmı tam bir körlüğe sahiptir ve hiçbir şey göremezler fakat bazı görme engelliler fiziksel olarak görmeseler de bir odanın aydınlık mı karanlık mı olduğunu ayırt edebilir ya da bazen ışık parlamaları görebilirler.

Görme engelli bireyler nasıl okuyup yazar?

Görme engelli bireyler okuyup yazmada Braille alfabesini kullanırlar. Bu alfabe harflerin kabartma sembollerinden oluşur ve özel kağıtlar üzerine bir yazı tableti ve ucu sivri özel bir kalem yardımıyla uygulanır. Görme engelli bireyler tarafından dokunma duyusu yardımıyla parmak uçlarıyla okunan Braille yazı görme engelli çocukların ders kitaplarını okuyabilmelerini sağlar. Braille alfabesinin kabartma yöntemi ilaç kutularında, yönlendirici ve bilgilendirici buton ve levhalara uygulanarak görme engelli bireylerin bilgi edinmelerine olanak tanır. Braille alfabesiyle oluşturulmuş kitapların diğer kitaplara göre daha maliyetli ve ağır kitaplar olması kullanımda zorluklara ve daha az tercih edilmesine sebebiyet verebilir.

Görme engelli bireyler teknolojik cihazları nasıl kullanır?

Görme engelli bireyler bilgisayar, telefon gibi teknolojik cihazlar kullanabilirler. Teknolojik cihazlara yüklenen ekran okuyucu programlar ile görme engelli bireyler ekrandaki yazılı metinleri, menüleri ve simgeleri sesli olarak duyabilirler.

Bu programlar, internet kullanımı, e-posta gönderimi, gibi günlük aktiviteleri de kolaylaştırır. Akıllı telefonlarda ise, özel olarak tasarlanmış erişilebilirlik seçenekleri, görme engelli kullanıcıların uygulamalarda gezinmelerine, yazı yazmalarına ve telefon görüşmeleri yapmalarına olanak tanır.

Görme engelli bireyler yalnız başına dışarı çıkabilir mi?

Görme engelinin doğuştan ya da erken yaşlarda olduğu durumlarda ebeveynler çocuklarını tehlikelerden korumak için korumacı bir tutum geliştirebilirler. Sonradan görme engelli olanlar için ise dışarı çıkmak zor ve cesaret gerektiren bir süreç olabilir. Bununla beraber görme engelli bireyler beyaz baston, rehber köpek ya da akıllı telefonlarda bulunan sesli navigasyon uygulamalarını kullanarak yalnız başlarına sokağa çıkabilecek bağımsızlığı elde edebilir. Görme engelli bireylerin, yolun ve yolda bulunan engellerin algılaması için tasarlanan ve beyaz baston adıyla bilinen bir baston kullanmaları yalnız başlarına sokağa çıkmalarını kolaylaştırır ve onları tehlikeli durumlardan koruyabilir. Bu bastonların kullanımı okul çağında ya da sonradan eğitmenlerce görme engelli bireylere öğretilir ve sokakta yapılan pratiklerle kişi zamanla güvenli bir şekilde yalnız başına bir yerden bir yere gitmeyi, toplu taşıma kullanmayı veya kaybolduğunda ne yapması gerektiğini öğrenir. Gören bireylere kıyasla daha uzun bir süreçte dışarıya çıkmaya hazır olsalar da bağımsız yaşam becerilerini geliştirmiş görme engelli bireyler yollarını kolaylıkla bulabilir ve gitmek istedikleri yerlere gidebilirler.

Görme engelli bireyler toplu taşıma araçlarını nasıl kullanabiliyor?

Görme engelli bireyler, destekleyici teknolojiler ve altyapı düzenlemeleri ile toplu taşıma araçlarını kullanabilirler. Toplu taşıma araçlarında bulunan sesli uyarı sistemleri şehir içi ulaşımında metro ve otobüslerin bağımsız bir şekilde kullanılabilmesine olanak sunar. Bunun yanı sıra, bazı mobil uygulamalar ve navigasyon sistemleri de görme engelli bireylerin

hangi durakta olduğu, beklenen aracın varış saati, güzergah gibi bilgileri edinmelerine yardımcı olabilir. Bu tür uygulamalar, durakları ve güzergahları belirterek, görme engelli kullanıcıların güvenli bir şekilde seyahat etmelerini olanak tanır. Teknolojik desteğin bulunmadığı durumlarda ise görme engelli bireylerin görevlilerden ya da diğer yolculardan yardım alması gerekebilir. Görme engelli bireylerin bağımsız bireyler olarak seyahat etme hakkının kullanımı açısından erişilebilir teknolojilerin yaygın sağlanması önemlidir.

Görme engelli bireyler yalnız yaşayabilir mi?

Görme engelli bireylerin yalnız yaşamaları, bazı zorluklar içerebilir fakat öz bakım ve bağımsız yaşam becerilerini geliştirmiş olan görme engelli bireyler yalnız yaşayabilirler. Doğuştan görme engeli olan bireyler erken yaştan itibaren aldığı bağımsız yaşam eğitimleri ile ev içerisinde yapılması gereken ve dikkat edilmesi zorunlu durumlar hakkında deneyim sahibi olabilir. Sonradan görme engelli olan bireyler ise ev ile ilgili daha önceden bildikleri ve uyguladıkları işleri nasıl yapacaklarına dair uzmanlardan ya da yakınlarından rehberlik ve yardım alarak yeni durumlarına uyum sağlayabilirler. Yalnız yaşayan engelli bireyler ev içerisinde yangın vb. acil durumlar için önlemler alarak güvenli bir şekilde yaşamlarını sürdürebilirler.

Görme engelli bireyler kendi kendilerine kıyafet seçebilirler mi?

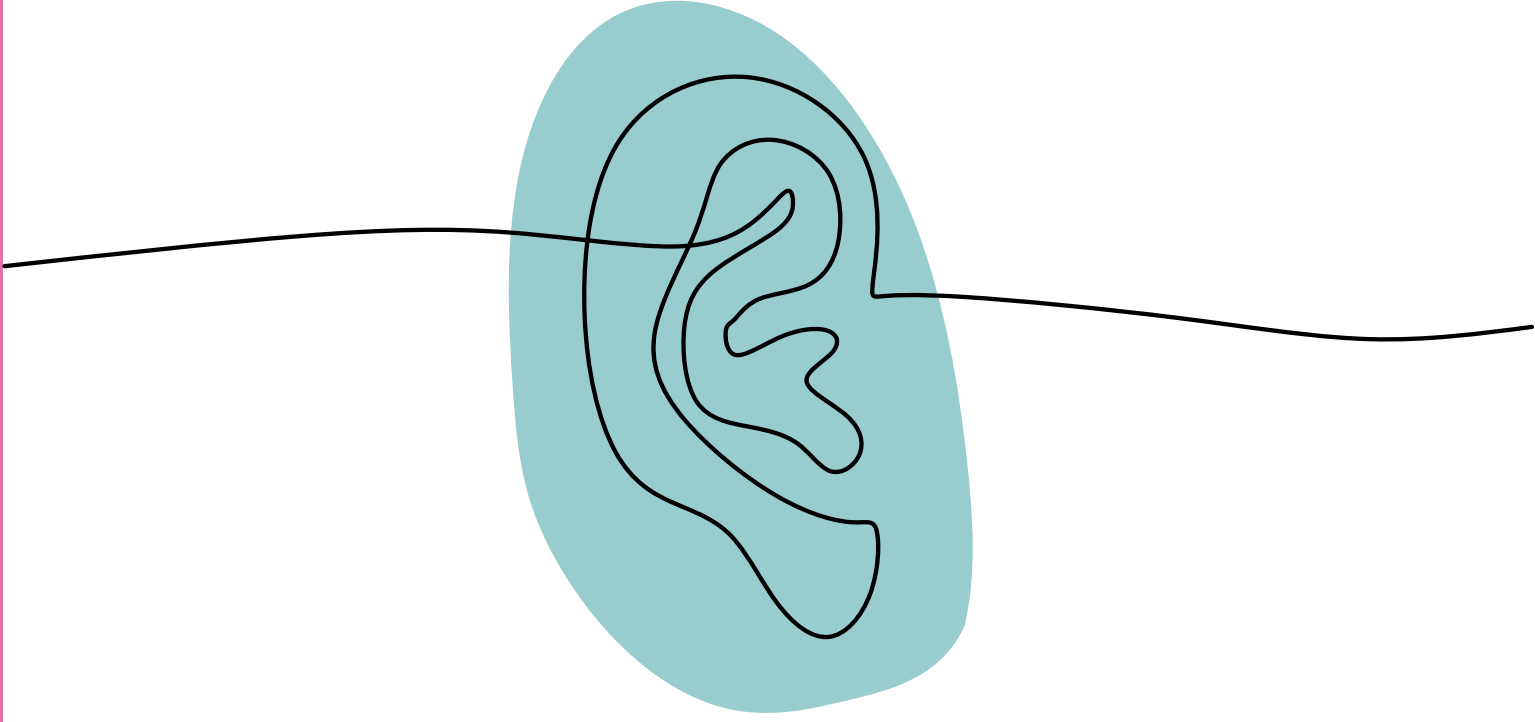
Görme engelli bireyler, kendi kendilerine kıyafet seçebilirler ancak bu bireysel durumlarına ve kullandıkları destek araçlarına bağlıdır. Bazı görme engelli kişiler, dokunma, ses gibi duyu organlarını kullanarak kıyafetlerini seçebilirler ya da kıyafetlerine önceden renk etiketleri dikerek hangi renkte ve hangi tonda olduğunu anlayabilirler.

Teknolojik destekler ve rehberlik kullanarak da görme engelli bireyler bağımsız bir şekilde kıyafetlerini seçebilirler. Örneğin, bazı görme engelliler, akıllı telefonlarındaki uygulamalarla veya renk tanıma cihazlarıyla kıyafetlerinin renklerini öğrenebilir. Ayrıca, aile üyeleri, arkadaşlar veya profesyonel asistanlar, başlangıçta kıyafet seçimine yardımcı olabilir ve zamanla bağımsızlıklarını artırmalarına destek olabilir.

Görme engelli bireylerin rüya deneyimleri nasıldır?

Görme engelli bireyler rüya görebilirler ancak rüyaların içeriği görme durumlarına göre değişiklik gösterebilir. Görme engelli bireylerin rüyalarında görsel öğeler yer alıp almadığı, görme kaybının türüne ve kişisel deneyimlere bağlıdır.

Doğuştan görme engelli bireyler görsel imgeler yerine, diğer duyuları (dokunma, ses, koku, tat, hissetme) kullanarak rüya görebilirler ve rüyalarında genellikle sesler, kokular, dokular ve fiziksel hisler gibi duysal deneyimlere dayanarak olayları yaşarlar. Sonradan görme engelli olan bireyler ise eğer görme yetilerini kaybetmeden önce görsel deneyimlere sahip olmuşlarsa, rüyalarında görsel imgeler görebilirler ancak zamanla görme kaybı ilerledikçe, rüyalarının görsel içeriği de azalma gösterebilir ve diğer duysal algılar ön plana çıkabilir.

1.2. İşitme Engellilik

İşitme Duyusundaki Kayıplar ve Düzeyleri

İşitme kaybı, sesleri duymanın ve anlamanın kısmen veya tamamen bozulmasıdır.

İşitme kaybı doğuştan olabileceği gibi, belirli bir yaştan sonra ani bir şekilde başlayabilir veya zamanla ilerleyebilir. Doğuştan gelen işitme kaybı, genetik faktörler, hamilelik sırasında geçirilen enfeksiyonlar (kızamıkçık vb.), doğumda yaşanan komplikasyonlar gibi sebeplerle ortaya çıkabilir. Ayrıca yaşa bağlı işitme kaybı, yüksek seslere maruz kalma, kafa travmaları, bazı ilaçların yan etkileri veya kulak enfeksiyonları gibi faktörlerden de kaynaklanabilir.

İşitme kaybının şiddeti; yapılan işitme testleri ile ölçülür ve bu sonuçlara göre bir sınıflama yapılır. İşitme kaybı genellikle şu şekilde derecelendirilir:

- **Çok hafif derecede işitme kaybı (16-25 DB):** Hafif sesleri duyma zorluğu.
- **Hafif derecede işitme kaybı (26-40 DB):** Normal konuşmaların bir kısmını duyma zorluğu.
- **Orta derecede işitme kaybı (41-55 DB):** Normal konuşmaların çoğunu duymakta zorlanma.

- **Orta ileri derecede işitme kaybı (56-70 DB):** Seslerin çoğunu duymakta zorlanma, yüksek sesli konuşmalar bile duyulmayabilir.
- **İleri derecede işitme kaybı (71-90 DB):** Çoğu sesin duyamama, ancak çok yüksek sesler duyulabilir.
- **Çok ileri derecede işitme kaybı (91 DB ve üzeri):** Seslerin çoğu duyulmaz, ancak çok yüksek sesler bile duyulmayabilir.

İşitme Kaybı Tipleri;

İşitme kaybı, farklı tiplerde de olabilir. Bunlar genellikle aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

- **İletim tipi işitme kaybı:** Sesin kulağa iletilmesindeki bir engel nedeniyle ortaya çıkar. Bu engel genellikle kulak zarındaki, orta kulak kemiklerinde veya kulak kanalındaki sorunlardan kaynaklanır. Örneğin, kulak kiri, orta kulak enfeksiyonları veya zar hasarı gibi durumlar iletişim tipinde işitme kaybına neden olabilir.
- **Sensörinöral işitme kaybı:** İç kulak (koklea) veya işitme sinirinde oluşan bir problem sonucu meydana gelir. Bu tip işitme kaybı, genellikle doğuştan olabilir veya yaşlanma, gürültü kirliliği, ilaçlar, kafa travmaları gibi nedenlerle gelişebilir. Bu tip işitme kaybı genellikle kalıcıdır.
- **Mikst tip işitme kaybı:** Hem iletim tipi hem de sensörinöral işitme kaybının bir arada bulunduğu durumlardır. Yani, hem kulak içi yapılar hem de iç kulak sorunları bir arada işitme kaybına yol açmaktadır.

İşitme Engelli Bireylerle İlgili Bilinmesi Gerekenler

Kişinin işitme engelli bir birey olduğunu nasıl anlayabilirim?

İşitme engelli bir birey, çevresel seslere tepki vermeyebilir veya sesli uyarılara (telefon, zil gibi) tepki göstermeyebilir. Ayrıca, kişinin konuşurken dudak okuma veya işaret dili kullanması, işitme engeli olma ihtimalini gösterebilir.

İşitme engelli bireylerle iletişim kurarken neye dikkat etmeliyim?

İşitme engelli bireylerle iletişimde en önemli faktör göz teması kurmaktır. Göz teması, söylenenleri anlamalarına yardımcı olur ve iletişimi daha güvenli kılar. Ayrıca beden dili, mimikler ve işaret dili de önemli rol oynar.

İşitme engelli bireyler için işaret dili neden önemli?

İşaret dili, işitme engelli bireylerin en etkili iletişim aracıdır. Birçok işitme engelli birey, işaret dili kullanarak kendilerini ifade etmeyi tercih eder. Bu yüzden, temel işaret dili bilgisi edinmek, işitme engelli bireylerle daha etkili iletişim kurmayı sağlar.

İşitme engelli bireylerle iletişimi kolaylaştıran teknolojik araçlar var mı?

İşitme engelli bireyler için birçok teknolojik araç mevcuttur. İşitme cihazları ve koklear implantlar, bireylerin duymalarını sağlayabilir. Ayrıca, yazılı iletişim araçları (akıllı telefonlar, bilgisayarlar) ve yazılı mesajlaşma yöntemleri de iletişimi kolaylaştırır.

İşitme engelli birini anlamadığımda ne yapmalıyım?

Eğer bir işitme engelli birey ile iletişim kuramadıysanız, anlamıyorsanız, sakın ve sabırlı olun. Söylediklerini tekrar etmesini veya yazılı olarak ifade etmesini isteyebilirsiniz. Aynı zamanda, eğer mümkünse, işaret dili bilen birinden yardım alabilirsiniz.

Çocuğun işitme kaybı olduğunu nasıl anlayabilirim?

İşitme engelli bir çocuk, genellikle sesli uyarılara tepki vermez veya sesleri fark edemeyebilir. Ayrıca konuşma gelişimi yaşıtlarına göre daha yavaş olabilir.

Konuşurken bazı harfleri unutma ya da değiştirme, kelimeleri yanlış söyleme, sürekli fısıltı şeklinde veya yüksek sesle konuşma, monoton bir konuşma, benzer sözcükleri karıştırma, radyo veya televizyonun sesini çok açma, konuşmaları tekrarlama, konuşanın yüzüne dikkatle bakma, eliyle kulağını destekleme, konuşmalarında aşırı jest, mimik kullanma, yönergeleri yanlış anlama, az gülme, okulda başarısızlık, sık sık kulak ağrısı, kulak kaşınması, sık soğuk algınlığı, yürüme koşma gibi beden hareketlerinde dengesizlik, uyumsuzluk, sinirlilik ve gerginlik halleri vb. durumlar gözlemlenebilir. Bu gibi durumlar çocukta mevcutsa bunları işitme problemi yönünden birer işaret kabul ederek işitme yönüyle değerlendirilmek üzere bir uzmana başvurmak gerekir.

Bebeklik döneminde ise normal işiten bir bebek ile işitme engelli bebek seslendirmeleri arasında ilk 6 ay boyunca önemli bir farklılık görülmez. Eğer işitme engeli varsa 6 aydan sonra bebeğin ses çıkartma miktarı azalır, çeşitlilik göstermez. Bu durumda yine uzmana başvurmak gerekir.

İşitme engelli bir çocuk okulda derslere nasıl katılır?

İşitme engelli çocukların derse katılımı, özel eğitim yöntemleri ve erişilebilirlik desteğiyle sağlanır. Bu katılım, çocuğun işitme seviyesine, kullanılan işitsel ve görsel desteklere, öğretmenin iletişim yöntemlerine bağlı olarak değişir. İşaret dili bilen öğretmenler veya işaret dili tercümanları sayesinde çocuklar, dersin içeriğini rahatlıkla takip edebilirler. Özellikle ileri düzeyde işitme kaybı yaşayan çocuklar için bu yöntem oldukça etkilidir. Ayrıca, FM sistemleri ya da Roger sistemleri gibi işitme cihazlarına yönelik teknolojiler, öğretmenin sesini doğrudan çocuğa ileterek çevre gürültüsünü azaltır ve sesin daha net

bir şekilde iletilmesini sağlar. Derslerdeki videoların veya sunumların alt yazılı olması, yazılı materyallerin kullanılması, görsel öğelerin fazla olması gibi unsurlar da çocukların içeriği daha kolay anlamalarını sağlar. Orta derecede işitme kaybı olan öğrenciler için öğretmenin net bir şekilde konuşması, dudaklarının görünür olması ve yüz yüze iletişim, dudak okumayı kolaylaştırarak anlamayı artırır. Bunun yanında, her işitme engelli öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) hazırlanarak öğrencinin ihtiyaçları, öğrenme hızı ve iletişim biçimi göz önünde bulundurulur. Ayrıca, işitme engelli çocuklar için sınıf ortamının akustik olarak uygun olması, yankıların ve gürültülerin minimum seviyeye indirilmesi gereklidir. Sınıf düzeni de çocuğun öğretmeni ve tahtayı net bir şekilde görebileceği şekilde düzenlenmelidir. Bu unsurlar, işitme engelli çocukların derslere etkin katılımını sağlayarak eğitim sürecini daha verimli hale getirir.

İşitme engelli bir kişi nasıl telefon kullanır?

İşitme engelli kişiler, mesajlaşma uygulamaları veya videolu görüşme (işaret diliyle) kullanarak iletişim kurabilirler. Ayrıca, bazı işitme engelli bireyler, telefonlarda yazılı metin üzerinden konuşma yapabilen hizmetler (metin üzerinden konuşma servisi) kullanabilirler.

İşitme engelli bir kişi TV, film vs. nasıl izler?

İşitme engelli bir kişi TV film vs izlerken, altyazıları kullanarak veya görsel unsurlar (işaret dili çevirmeni) ile görüntülenen bilgileri takip edebilir. Bazı işitme engelli bireyler müzik ve sesleri titreşimlerle hissederek bu sebeple için sesin yüksekliği yerine titreşimi hissederek de izleme deneyimi elde edebilirler.

İşitme engelli bireyler müziği nasıl deneyimler ve algılar?

İşitme engelli bir kişi genellikle titreşimler, görseller veya işaret dili gibi farklı yollarla müzikle bağ kurar. Müzik çoğunlukla sesin yerine geçen titreşimler aracılığıyla hissedilir. Ayrıca bazı işitme engelli bireyler, müziğin görsel temsillerini veya işaret dilini kullanarak müzikle etkileşimde bulunabilirler.

İşitme engelli bir kişi sabahları alarmı nasıl duyar?

İşitme engelli kişiler, sesli alarmları duymazlar, ancak titreşimli alarm cihazları kullanabilirler. Bu cihazlar yatağın altına yerleştirilebilir ve titreşimle kişiyi uyandırabilir. Ayrıca görsel alarm sistemleri (yanıp sönen ışıklar vb.) kullanabilirler.

İşitme engelli bireyler gülme ve sevinç ifadelerini nasıl yaparlar?

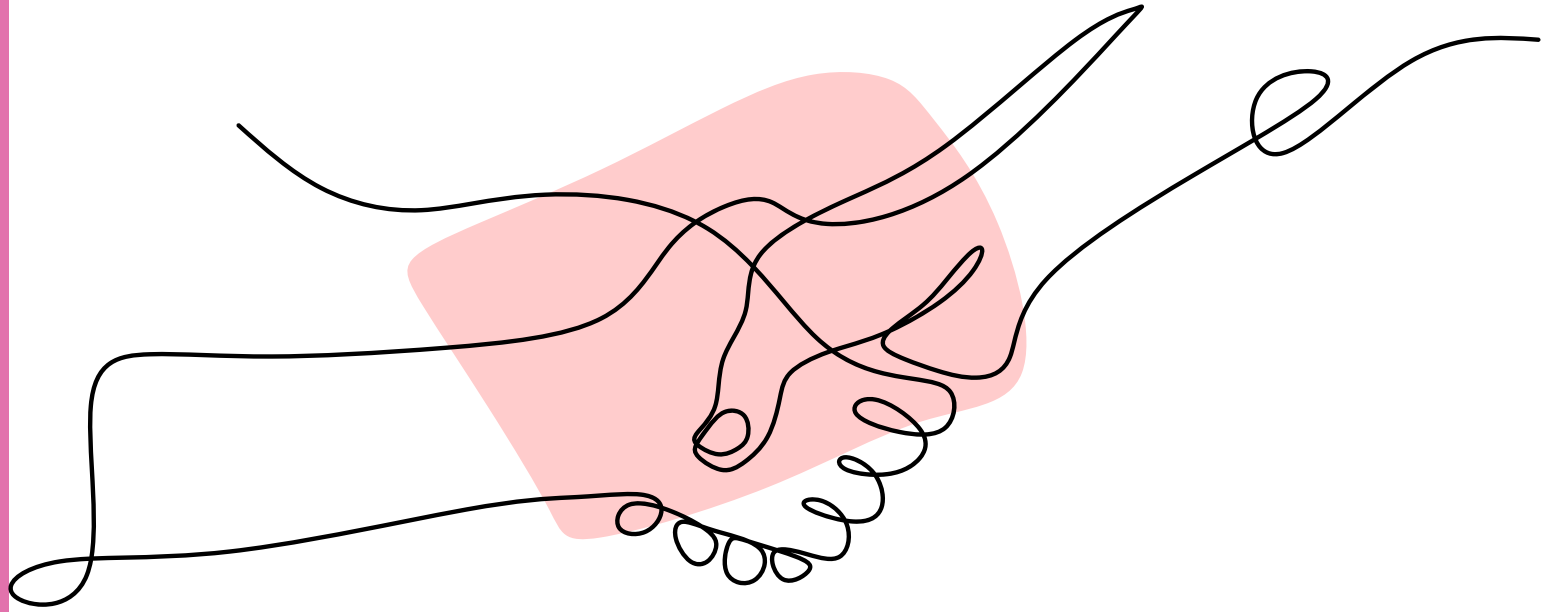
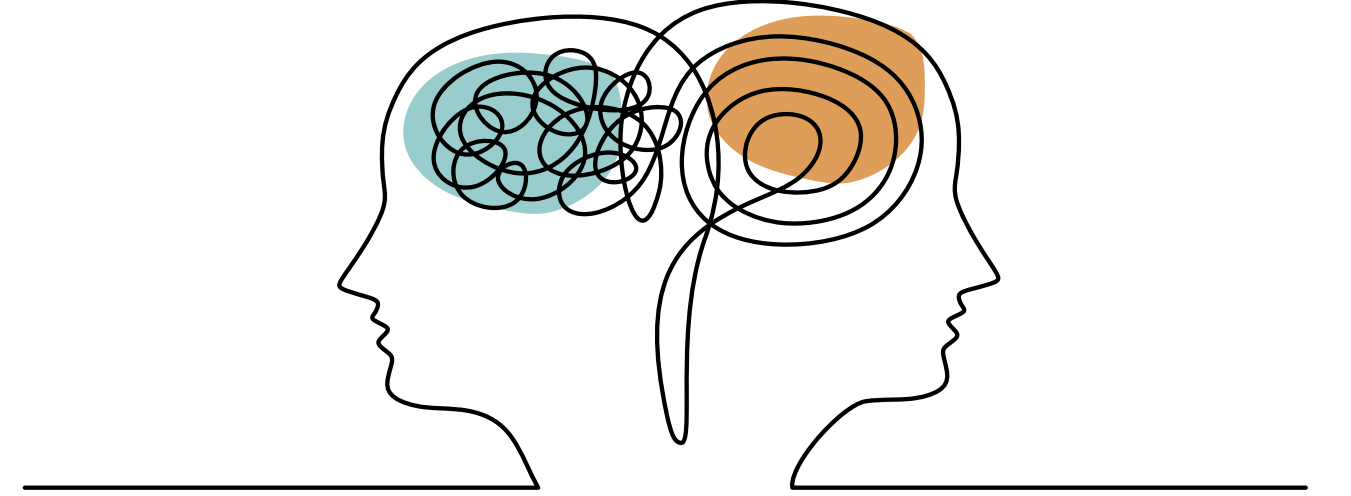
Gülme, evrensel bir duygu ifadesi olduğu için, işitme engelli bireyler de tıpkı işitme engeli olmayan kişiler gibi gülme davranışı sergilerler. Bir şeyi komik veya eğlenceli bulduklarında, bedensel ifadeler, mimikler, göz teması ve bazen sesli olmasa da jestlerle gülebilirler. Gülme, sosyal bağ kurma ve duygusal tepki verme biçimi olarak işitme engelli bireyler için de önemli bir iletişim aracıdır.

İşitme engelli bireylerin iç düşünce ve kendi kendilerine konuşma süreçleri nasıl işler?

İç ses zihinsel bir süreçtir ve dışarıdan gelen seslerin algılanmasından bağımsız olarak beyin tarafından oluşturulur. İşitme engelli bireyler işitme kaybı yaşamalarına rağmen içsel düşüncelerini, kelimelerle, görsellerle ya da başka bir biçimde hissederek duyabilirler.

İşitme engelli bir kişi trafikte nasıl güvenli bir şekilde yürür?

İşitme engelli bir kişi, çevresindeki sesleri duyamayacağından, ışıkların değişmesi, araçların durması gibi görsel sinyalleri veya titreşimli uyarı sistemlerini kullanabilir. Yaya geçitlerinde, ışık sinyalleri ve diğer görsel uyarılar güvenli geçişi sağlamak için yardımcı olabilir.

1.3. Zihinsel Engellilik

Zihinsel Engelliliğin Tanımı ve Türleri

Zihinsel engellilik bireyin öğrenme, düşünme, problem çözme ve günlük yaşam becerilerinde zorluklar yaşamasına yol açan bir durumdur. Zihinsel engellilik; doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında çeşitli nedenlere bağlı olarak gelişimsel dönemde ortaya çıkar. Bu kapsamda zihinsel engel doğuştan olabileceği gibi, yaşanan travmalar, genetik faktörler veya bazı hastalıklar nedeniyle de gelişebilir.

Zihinsel engelli bireyler, bazı zihinsel süreçlerde yaşıtlarına kıyasla farklı gelişim gösterebilirler. Örneğin, dikkat, algılama, hafızaya alma, muhakeme gibi bilişsel işlevlerde ve öz bakım, konuşma, duysal ve motor becerilerde bireysel farklılıklar yaşanabilir. Bu her bireyin öğrenme ve davranış gösterme şeklinin kendine özgü olduğu anlamına gelir. Zihinsel engellilik uzman kişiler tarafından yapılan çeşitli klinik değerlendirmeler ve standart zekâ testleri aracılığıyla tespit edilir. Bu değerlendirmeler, bireyin zihinsel işlevsellik düzeyini belirlemeye yönelik önemli bir adımdır. Zihinsel engellilik, bireyler arasında önemli farklar gösterdiği için, tek bir grup altında toplanması oldukça zordur. Bu nedenle, zihinsel engelli bireyler farklı derecelerle sınıflandırılmıştır. Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayımlanan DSM-5 / Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'nda bu sınıflandırma dört ana başlık altında yapılır:

- **Hafif Derecede Zihinsel Engellilik**
- **Orta Derecede Zihinsel Engellilik**
- **Ağır Derecede Zihinsel Engellilik**
- **İleri Derecede Zihinsel Engellilik**

Hafif Derecede Zihinsel Engelli Bireyler

Hafif derecede zihinsel engelli bireyler, genellikle okul öncesi dönemde yaşıtlarıyla benzer şekilde gelişim gösterirler. Ancak, okul dönemi ve yetişkinlikte akademik, sosyal ve pratik becerilerde bazı zorluklar yaşayabilirler. Bu bireyler, erken yaşlarda uygun destek ve eğitimle gelişimlerini sürdürebilir ve çeşitli becerilerde ilerleme kaydedebilirler. Sosyal beceriler ve günlük yaşam becerilerinde destek almaları, onların bağımsızlıklarını arttırmalarına yardımcı olabilir.

Orta Derecede Zihinsel Engelli Bireyler

Orta derecede zihinsel engelli bireyler, gelişim süreçlerinde daha belirgin farklılıklar gösterebilirler. Okul öncesi dönemde akademik ve dil becerilerinde bazı zorluklar yaşanabilir. Yetişkinlik döneminde ise, günlük yaşamda daha fazla desteğe ihtiyaç duyabilirler. Ancak, uygun eğitim ve destekle bu bireyler, dil, iletişim ve temel becerilerde gelişim gösterebilir ve bağımsızlıklarını artırabilirler.

Ağır Derecede Zihinsel Engelli Bireyler

Ağır derecede zihinsel engelli bireyler, gelişim süreçlerinde belirgin farklılıklar gösterir ve yaşam boyu sürekli desteğe ihtiyaç duyarlar. Özellikle kavramsal ve sosyal becerilerde zorluklar yaşayabilirler. Erken yaşlardan itibaren sağlanan uygun eğitim, destek ve rehberlikle, günlük yaşam becerileri geliştirilerek, daha bağımsız bir yaşam sürmeleri sağlanabilir.

İleri Derecede Zihinsel Engelli Bireyler

İleri derecede zihinsel engelli bireyler, genellikle yaşam boyu daha fazla desteğe ihtiyaç duyarlar. Sembolik düşünme gibi daha karmaşık bilişsel beceriler genellikle gelişmemiştir. Uygun destek ve bakım ile bazı temel beceriler kazanılabilir. Erken yaşlarda sağlanan özel eğitim ve destek, bu bireylerin yaşamlarını daha rahat ve daha bağımsız bir şekilde sürdürebilmeleri için büyük önem taşır.

Başlıca Zihinsel Engellilik Türleri;

Zihinsel Yetersizlik: Zihinsel yetersizlik, bilişsel işlevlerin belirli bir düzeyde sınırlı olması ve bununla birlikte günlük yaşam becerilerinde zorluk yaşanması durumu olarak tanımlanır. Bu bireyler, eğitim ve destekle daha bağımsız bir yaşam sürebilirler ancak bazı temel becerilerde desteğe ihtiyaç duyarlar.

Öğrenme Güçlükleri: Öğrenme güçlükleri, bireylerin bilgiyi alma, işleme ve hatırlama gibi süreçlerde zorluk yaşamaları durumudur. Öğrenme güçlüğü çeken bir kişi, genellikle belirli alanlarda (örneğin matematik, okuma, yazma) zorluk yaşar, ancak diğer alanlarda akranlarıyla benzer bir gelişim gösterebilir. Bu tür engeller, genetik faktörler, çevresel etmenler veya beyin gelişimi ile ilgili sorunlar nedeniyle ortaya çıkabilir.

Dikkat ve Konsantrasyon Bozuklukları: Bu tür engeller, bireylerin odaklanma, dikkat sürelerini uzatma ve çevresel uyarıcılara odaklanmada zorluk yaşadıkları durumları ifade eder. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) gibi durumlar, bireylerin hem akademik hem de sosyal yaşamlarında zorluk yaşamalarına yol açabilir.

Zihinsel Engelli Bireylerle İlgili Bilinmesi Gerekenler

Zihinsel engelli bireylerle iletişim kurarken neye dikkat etmeliyim?

Zihinsel engelli bireylerle iletişim kurarken kısa ve basit cümleler kullanmak, net ve açık bir dil tercih etmek, görsel ve işitsel yardımcıları kullanmak iletişimi kolaylaştırır. Aynı zamanda beden dili ve yüz ifadeleri de önemlidir. Görsel rehberler, işaret kartları, resimli anlatımlar ve teknolojik cihazlar (tabletler, özel yazılımlar) bu bireylerin iletişimini destekler. Ayrıca, zihinsel engelli bireyler için özel eğitim materyalleri de kullanılır.

Zihinsel engelli bireyler için eğitim nasıl olmalıdır?

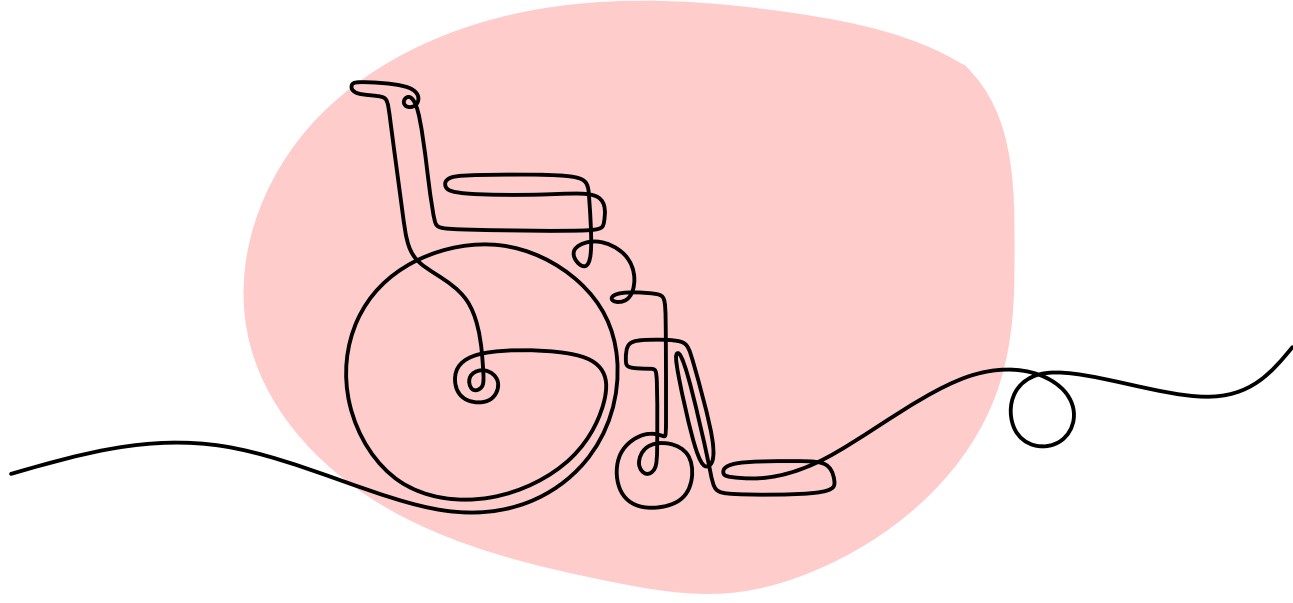
Zihinsel engelli bireylerin eğitiminde bireyselleştirilmiş öğretim yöntemleri önemlidir. Her bireyin gelişimsel seviyesi göz önünde bulundurularak, kişiye özel eğitim planları hazırlanmalıdır. Bu bireyler, genellikle okulda temel yaşam becerileri, sosyal beceriler ve akademik dersler gibi alanlarda destek alırlar.

Zihinsel engelli bireyler iş hayatına nasıl katılabilir?

Eğitim ve uygun desteklerle iş hayatında yer almaları mümkün olabilir. İş yerinde sağlanan rehberlik ve uyarlanmış görevler bu bireylerin yeteneklerini en iyi şekilde kullanmalarına katkı sağlar.

Zihinsel engelli bir birey bağımsız bir hayat sürdürebilir mi?

Evet, zihinsel engelli bireyler, doğru destek ve eğitimle bağımsız bir yaşam sürdürebilirler. Bireyin engel düzeyine, verilen desteğe ve eğitim fırsatlarına bağlı olarak değişir. Bazı zihinsel engelli bireyler, kendi başlarına günlük yaşam becerilerini yerine getirebilirken (para yönetimi, yemek yapma, temizlik yapma gibi), diğerleri için sürekli destek gerekebilir.

1.4. Bedensel Engellilik

Bedensel Engellilik Tanımı ve Türleri

Bedensel engelliliğin farklı disiplinler ve bakış açılarına göre birbirinden ayrılan tanımları vardır.

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası dönemde herhangi bir nedenle, iskelet (kemik), kas ve sinir sistemindeki bozukluklar sonucu, bedensel yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetme nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiye bedensel engelli denir.

Genel olarak bedensel engellilik; sinir sistemi hasarı, çeşitli hastalıklar, kazalar veya kalıtsal problemler sonucu kas, iskelet ve eklemlerin fonksiyonlarını yitirmesiyle oluşan hareket sınırlılığı şeklinde tanımlanır.

Bedensel engelli bireyler, kas ve iskelet sisteminde sorun yaşayan kişilerdir. Kol, bacak, parmak ya da omurgada şekil bozukluğu, hareket kısıtlılığı veya güçsüzlük gibi durumlar bu gruba girer. Felç, serebral palsy ve spina bifida gibi rahatsızlıklar da bedensel engellilik içinde yer alır.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Engelli Çocuklar için Ulusal Yaygınlaştırma Merkezi (NDCCD)'ne göre fiziksel engel, gebelik sürecinde, doğum esnasında oluşan durumlar veya doğuştan veya multipl skleroz (merkezi sinir sistemini etkileyen bir hastalık), müsküler distrofi (kas veya sinir dokularında dejenerasyonun sonuncunda) gibi ilerleyici hastalıkların sonucu olarak ortaya çıkabilir.

Bedensel engellilik omurilik yaralanmaları (belden aşağısında tam ya da kısmi felce yol açabilir), beyin felci (beyin hasarı sonucu yürümeyi zorlaştırabilir ya da engelleyebilir; dengesizlik, kas koordinasyon bozukluğu, spazmlar ve konuşma güçlüğüne neden olabilir), inme, felç ve çocuk felci gibi durumları da kapsamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre bedensel engelli birey; "kas, iskelet ve sinir sistemindeki bozukluklar nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey" olarak tanımlanmaktadır.

Bedensel Engelliliğin Sınıflandırılması:

Bedensel engelliliğin sınıflandırılmasında farklı ölçütler kullanılabilir.

Engelin Derecesine Göre:

Hafif Düzeyde Bedensel Engellilik:

Bireyin öz bakımını ve toplumsal yaşama katılımını büyük ölçüde bağımsız gerçekleştirebildiği; gerektiğinde kısmen yardıma ihtiyaç duyduğu, tıbbi müdahaleyle kaba motor becerilerinin gelişme potansiyelinin olduğu ve destekleyici araca ihtiyaç duymadan yaşamını sürdürebildiği durumdur.

Orta Düzeyde Bedensel Engellilik:

Bireyin günlük yaşamında bir başkasının yardımına ya da yürüme cihazı, koltuk değneği gibi yardımcı araçlara ihtiyaç duyduğu; duyu-algı bozuklukları nedeniyle vücut fonksiyonlarında sınırlılıklar yaşadığı ve kişisel ihtiyaçlarını bu araçlarla karşıladığı durumdur.

Ağır Düzeyde Bedensel Engellilik:

Ağır düzeyde bedensel engellilik, bireyin fiziksel yetersizlikler nedeniyle günlük yaşamını devam ettirmede tamamen başkasının yardımına ihtiyaç duyduğu, tekerlekli sandalyeye ya da yatağa bağımlı yaşadığı ve temel ihtiyaçlarını kendi başına karşılayamadığı durumdur.

Engelin Nedenine Göre:

Merkezi Sinir Sistemi Kaynaklı Bedensel Engellilik:

Serebral Palsy, Spina Bifida, Çocuk Felci, Multiple Sklerosis, Omurilik Zedelenmesi, Travmatik Beyin Yaralanmaları

Kas İskelet Sistemi Kaynaklı Bedensel Engellilik:

Kas Hastalığı, Kol Bacak Eksikliği, Kalça Çıkıklığı, Eklem İltihabı, Eklem Romatizması (Romatoid Artrid), Cam Kemik Hastalığı

Çocukluk döneminde bedensel yetersizliğe en sık neden olan durumlar arasında serebral palsy, doğumsal brakial pleksus yaralanmaları, omurilik kapanma defektleri (spina bifida-meningomyelocele) ve nöromusküler hastalıklar (sinir ve kas hastalıkları) yer alır.

Bedensel Engelli Bireylerle İlgili Bilinmesi Gerekenler

Tekerlekli sandalye kullanan bireyler genel olarak nelere ihtiyaç duyarlar?

Bedensel engelli bireyler rampalara, rampalar üzerinde dinlenmek için sahanlıklara, en az 90 cm'lik genişliği olan kapılara ve yollara, dönüş yapabilecekleri alanlara, kaymaz yüzeylere, erişilebilir asansörlere, engelli tuvaletlerine, kapı kolları, buton, priz, masa, tezgah gibi ürünlerin uygun yükseklikte olmasına yani tüm düzenlemelerin erişilebilirlik standartlarına göre yapılmış olmasına ihtiyaç duyarlar.

Bedensel engelli bireylere karşı yaklaşımımız nasıl olmalıdır?

Engelli birey size anlatmadıkça, kısıtlılıklarıyla ilgili sorular sormaktan kaçının. Anlatmak isterse kendisinin paylaşmasına izin verin. Bedensel engelli bireylerin yaşadığı zorlukları küçümsememek ya da aşırı dramatize etmemek gerekir. Onlara bir “yardım nesnesi” değil, birey olarak yaklaşmak önemlidir. Fiziksel yardım gerekebilecek durumlarda, doğrudan müdahale etmek yerine nazikçe sormak en doğru yaklaşımdır. Kaldırımlar, rampalar, park yerleri, asansörler gibi fiziksel alanlarda rahat hareket edebilmeleri için gerekli alanları bedensel engelli bireylere bırakın.

Bedensel engelli bireyler her zaman yardımınıza ihtiyaç duyar mı?

Bedensel engelli bireyin ya da özel olarak tekerlekli sandalye kullanan bireyin her zaman sizin yardımınıza ihtiyacı olduğunu varsayarak onun rızası olmadan yardım girişiminde bulunmayın. Zorlandığını fark ederseniz izin isteyerek yardım teklif edin. Tekerlekli sandalye, baston gibi yardımcı araçlar engelli birey için bedeninin bir uzantısı gibidir. Bu araçlara dokunurken özen gösterin. Habersizce sandalyeyi hareket ettirmeyin. Sandalyeyi en iyi kullanan kişi onun sahibidir; ilerlerken onun yönlendirmelerine dikkat edin. Engelli birey yardım teklifinizi reddederse ısrarcı olmayın, hayır cevabına saygı gösterin.

Bedensel engelli bireyler araç kullanabilir mi?

Bedensel engelli bireyler, engel durumuna ve kişisel ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmiş özel donanımlı araçlar sayesinde araç kullanabilirler. Tekerlekli sandalye kullanıcıları veya kol/bacak kaybı olan bireyler için el kontrollü gaz-fren sistemleri, direksiyon topuzu, otomatik vites gibi çeşitli teknik düzenlemeler mevcuttur. Sağlık kurulu raporu ile durumlarını belgelendirdikten bedensel engelli bireyler, özel donanımlı araç kullanabileceklerine dair ibare bulunan sürücü belgeleri alabilirler. Sürücü kursları da engelli bireyler için özel eğitim programları sunabilmektedir. Ancak araç kullanımının mümkün olup olmadığı bireyin fiziksel kapasitesine ve refleks yeterliliğine göre değerlendirilmelidir. Doğru teknik düzenlemeler ve yasal izinlerle, bedensel engelli bireylerin araç kullanmaları hem bağımsızlıklarını korumalarına hem de toplumsal yaşama daha aktif katılmalarına olanak tanır.

1.5. Nörogelişimsel Farklılıklar

Nöro gelişim, beyin ve sinir sisteminin anne karnında başlayarak, doğumdan sonra ergenlik dönemi ve hatta yetişkinliğin ilk yıllarına kadar olan süreçte geçirdiği fiziksel ve işlevsel değişiklikleri ifade eder. Bu gelişim, beynin ve diğer sinir hücrelerinin (nöronlar) büyümesi, olgunlaşması ve bağlanmalarının güçlenmesiyle ilgili bir dizi biyolojik ve psikolojik süreci kapsar.

Nöro gelişim, bir kişinin bilişsel (zihinsel), motor (hareket) ve duygusal (hissiyat) yeteneklerinin nasıl şekillendiğini ve nasıl geliştiğini belirleyen önemli bir süreçtir. Aynı zamanda dil öğrenme, problem çözme becerileri, dikkat ve hafıza gibi birçok becerinin temelini oluşturur. Doğumdan önce başlayarak en yoğun dönemini 7-8 yaşlarına kadar devam ettiren bu süreç, çevresel faktörler, genetik faktörler, deneyimler ve öğrenme ile şekillenir.

Nörogelişimsel çeşitlilik, tüm bireylerin farklı beyin işlevlerine sahip olduğu, farklı hissedip farklı düşündüğü ve farklı şekilde öğrendiği anlayışına dayanır. Çevreden bilgileri toplayan beyin bu bilgileri her bireyde farklı şekilde işlediğinden her birey aldığı bilgiye farklı bir his veya düşünce ile cevap vererek farklı davranışlar sergileyebilir.

Nörogelişimsel çeşitliliğe göre bazı insanların beyin işlevleri birbirine çok benzer şekildedir. Nörotipik bireylerden oluşan bu grup çoğunluğu oluşturur. Bununla beraber bazı bireyler nörotipik bireylerden daha farklı beyin işleyişlerine sahiptirler yani nörogelişimsel olarak farklıdırlar. Bu bireyler toplumda daha azınlıktadır ve çevresel koşullar nörotipik bireylerin beyin işlevlerine daha uygun olarak düzenlendiğinden nörogelişimsel farklılığı olan bireyler bazı zorluklar yaşayabilir. Örneğin, okullarda öğrencilerin uzun süre oturarak ders dinlemesi gerekir ancak bu bazı öğrenciler için çok daha zor olabilir veya bazı öğrenciler için okumak diğerleri için olduğu kadar kolay olmayabilir. Bazı kişiler ortamdaki seslerden,

ışıklardan veya diğer insanların göz temasından çok yüksek düzeyde rahatsızlık duyabilir. Nörogelişimsel farklılıklara sebep olan çeşitli durumlar vardır ve tespit edilmesinin ardından kişiye uygun bir eğitim, tedavi ve terapi süreci başlatılması farklılığa sahip olan bireyin yaşam kalitesini artırır. Buna ek olarak toplumsal farkındalığın artırılması ve daha kapsayıcı ortamların oluşturulması nörogelişimsel farklılıklara sahip bireylerin güçlü yönlerini geliştirebilmesi için önemlidir.

Nörogelişimsel Farklılıklara Neden Olan Durumlar

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB):

Sosyal iletişim, etkileşim, sınırlı ilgi alanları ve tekrar eden davranışlar ile karakterize edilen bir durumdur. Göz teması kurmada zorluk, duygu ve düşünceleri ifade etmede zorluk, yüksek ses ya da ışığa karşı rahatsızlık, değişikliklerle baş etmede zorluk gibi belirtilere neden olan otizm farklı bireylerde, farklı derecelerde görülebilir.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB):

Dikkat dağınıklığı, aşırı hareketlilik ve dürtüsel davranışlarla kendini gösteren DEHB, en yaygın nörogelişimsel farklılıklardan biridir. DEHB bulunan bireyler, bir işe odaklanmada zorluk, sürekli kıpırdanma, sıra beklemekte güçlük, çok konuşma, huzursuzluk, başkalarının sözünü kesme ve düşünmeden hareket etme gibi belirtilerle gösterebilirler.

Öğrenme Güçlükleri:

Öğrenme güçlükleri bir veya daha fazla öğrenme alanının etkilendiği nörolojik kaynaklı güçlüklerdir. Belirtileri arasında aynı yaştaki diğer çocuklara göre geç konuşma, talimatları takip etmede zorluk, dikkat süresinin kısalığı, odaklanmada zorluk, zayıf hafıza ve okuma, yazma veya matematikte zorluk yer alır. Yetersiz eğitim, sosyoekonomik sorunlar, DEHB, otizm, zihinsel engellilik gibi bazı tanıların olmadığı durumlarda kişide bu belirtilerin gözlenmesi ile öğrenme güçlüğü tanısı söz konusu olabilir. Öğrenme güçlüklerinden disleksi, okuma, konuşma, heceleme ve telaffuzda zorluk; diskalkuli, matematik alanında sayı ve sembol kavrama, rakamları yazma ve problem çözmede zorluk ve disgrafi, yazı yazmada zorluk olarak tanımlanır.

Motor Planlama ve Koordinasyon Bozuklukları:

Vücudun istemsiz veya kontrol edilemeyen eylemlerine neden olan sinir sistemi bozukluklarıdır ve amaçlanan hareketin eksikliğine veya istemsiz hareketin fazlalığına neden olabilir.

Çocukluk çağında başlayan dispraksi (gelişimsel koordinasyon bozukluğu) emme ve yutma sorunları, emekleme ve yürümede gecikme; zıplama, sekme gibi kaba motor ya da ayakkabı bağlama gibi ince motor becerilerinde zorluklar ile kendini gösterir.

Amaçsız hareketler veya istenmeyen sesler ile tanımlanan tourette sendromuna sahip kişiler gözlerini aşırı kırabilir, omuzlarını yukarı aşağı silkebilir veya başlarıyla ani hareketler yapabilirler. Ayrıca tekrar tekrar homurdanabilir veya rastgele saldırgan ifadeler kullanabilirler.

Kronik ses ve motor tik bozukluğu, tekrarlayan hareketleri veya istenmeyen vokal sesleri içerir ve göz kırpma, yüz buruşturma, boğaz temizleme gibi durumlardan oluşur. Geçici tik bozukluğu günde birkaç kez ortaya çıkan bir veya daha fazla motor tik veya vokal tikin varlığı ile kendini gösterir.

Dört haftadan uzun süre tekrarlayan hareketlerle karakterize olan stereotipik hareket bozukluklarında ise tırnak yeme, sallanma, kendini ısırma gibi belirtiler görülür.

Zihinsel Engellilik:

Zihinsel engellilik, bilişsel işlevsellikteki sınırlılıklar nedeniyle bireyin günlük yaşam aktivitelerinde zorluklar yaşamasıyla tanımlanan bir durumdur. Bu durum, erken yaşlarda emekleme, oturma, konuşma veya yürüme gibi gelişimsel dönüm noktalarına benzer yaştaki diğer çocuklardan daha geç ulaşma, sosyal kuralları anlamada zorluk çekme, bir şeyleri hatırlamada sorun yaşama, eylemlerinin sonuçlarını görememe ve sorunları çözmede zorluk çekme gibi sorunlara yol açabilir.

Zihinsel engellilik, hafif, orta, ağır ve ileri olmak üzere farklı derecelerde görülebilir. Zihinsel engelliliği olan bireyler, çeşitli desteklerle yaşam kalitesini artırabilir ve toplumsal yaşama daha etkin bir şekilde katılabilirler.

Down Sendromu:

Down sendromu trizomi 21 adı verilen kromozomda fazla bir kromozom olması sonucu oluşan bir nörogelişimsel farklılıktır. Bu durum belirli fiziksel, gelişimsel ve bilişsel farklılıklara yol açar. Down sendromlu bireyler fiziksel açıdan karakteristik özelliklere sahiptir. Burun köprüsünün düz oluşu, küçük burun, küçük kulaklar, çekik gözler ve büyük bir dil belirgin yüz özellikleridir. Zayıf bir kas dokusuna, gevşek eklemlere sahiptirler ve genellikle kısa boylu olabilirler. Kalp problemleri de down sendromlu bireylerin sık karşılaştıkları bir sağlık sorunu olabilir.

Down sendromlu bireyler hafif veya orta derecede zihinsel engele sahip olabilirler dil gelişimde gecikmeler görülebilir ve öğrenme güçlüğüne sahip olabilirler. Sosyal açıdan iletişime oldukça açık olan down sendromlu bireyler özel eğitim desteği ile bağımsız yaşam becerilerini geliştirebilir sosyal hayata katılabilirler.

İletişim Bozuklukları:

Nörogelişimsel iletişim bozuklukları, bireylerin dil, konuşma, anlamlandırma ve bilgi alışverişi becerilerindeki gelişimsel zorlukları ifade eder ve genellikle çocukluk döneminde başlar. İletişim bozuklukları, bireylerin dilsel becerilerini kullanma, anlama ve etkileşimde bulunma yeteneklerinde zorluklar yaşamasına yol açar.

İletişim bozukluklarının belirtileri arasında sesleri doğru söylemede zorluk, tekrarlayan

sesler, konuşma hızında yavaşlama, kelimeleri anlamada güçlük, yaşına göre kelime seçiminin sınırlı olması, dikkat vermede zorluk, konuşma seslerini taklit etmede sorun yaşama, kelimeleri yanlış sırayla söyleme ve sosyal iletişimde zorlanma yer alır.

Nörogelişimsel Farklılıklar İle İlgili Bilinmesi Gerekenler

Nörogelişimsel farklılıklar yalnızca çocukluk döneminde mi görülür?

Nörogelişimsel farklılıklar genellikle çocukluk döneminde başlayıp yaşam boyu devam eden kronik durumlardır. Yutma, emme gibi reflekslerden başlayarak, göz teması kurma, emekleme, yürüme ve iletişim becerileri geliştirme gibi süreçlerde nörogelişimsel farklılığı olan çocuklar nörotipik gelişim gösteren çocuklara göre farklılık gösterebilir. Nörogelişimsel farklılıklar çoğunlukla bu gelişimsel dönemde dönemde tanı alır ancak kişinin sahip olduğu belirtiler ergenlikte veya yetişkinlikte de devam edebilir.

Nörogelişimsel farklılıklara karşı doğum öncesi önlemler alınabilir mi?

Doğum öncesinde nörogelişimsel farklılıkların tamamen önlenmesi mümkün olmasa da bazı risk faktörlerini azaltmak ve çevresel faktörleri düzenlenmesi için alınabilecek önlemler vardır. Annenin sağlıklı bir gebelik geçirmesi için düzenli doktor kontrolleri, sağlıklı beslenme, vitamin ve mineral takviyesi ve stres yönetimi önemlidir. Depresyon, anksiyete gibi duygusal zorluklar bebeğin nörogelişimsel gelişimi açısından olumsuzdur. Ayrıca, alkol, sigara ve bazı ilaçlardan kaçınılması, enfeksiyonlardan korunma, çevresel toksinlere maruz kalmama gibi faktörler, bebeğin nörogelişimsel sağlığını olumlu etkileyebilir. Bu önlemler, nörogelişimsel farklılıklar riskini azaltmaya yardımcı olabilir.

Nörogelişimsel farklılıkları olan bireyler ile nasıl iletişim kurulmalıdır?

Nörogelişimsel farklılıkları olan bireyler, farklı iletişim biçimlerine sahip olabilirler, bu nedenle onlarla iletişim kurarken bazı noktalara özen göstermek önemlidir. Her bireyin ihtiyaçları ve tercihleri farklı olduğu için iletişim, her zaman bireysel bir yaklaşım gerektirir. Örneğin; bazı otizmlili bireyler ile iletişimde zorlanmazken bazıları ile iletişim zorlukları yaşanabilir. Bu zorluk çift yönlüdür ve hem otizmlili bireyler hem de onlarla iletişim kurmaya çalışanlar bundan etkilenirler. Buna karşılık down sendromlu bireyler iletişim kurmakta ve sosyalleşmekte daha istekli olabilirler.

Nörogelişimsel farklılıkları olan bireylerle genel olarak açık ve basit bir dil kullanmalı, kısa, net ve anlaşılır cümleler tercih edilmelidir. Karmaşık veya dolaylı ifadeler bazen kafa karışıklığına neden olabilir. Bu yüzden doğrudan ve açık olmak her zaman daha etkilidir. Konuşma hızını yavaş tutmak ve cümleler arasında aralar vermek de anlamayı kolaylaştırır. Jest ve mimiklerin kullanımı, ses tonunu değiştirmek, neşeli bir şekilde konuşmak ve göz teması kurmak otizmlili bireylerin dikkatini çekmekte etkili olabileceği gibi DEHB'li bireylerin de daha uzun süre iletişime odaklanabilmesine yardımcı olabilir.

Nörogelişimsel farklılıklara sahip bireylerde tekrar eden sesler çıkarmak veya kelimeler

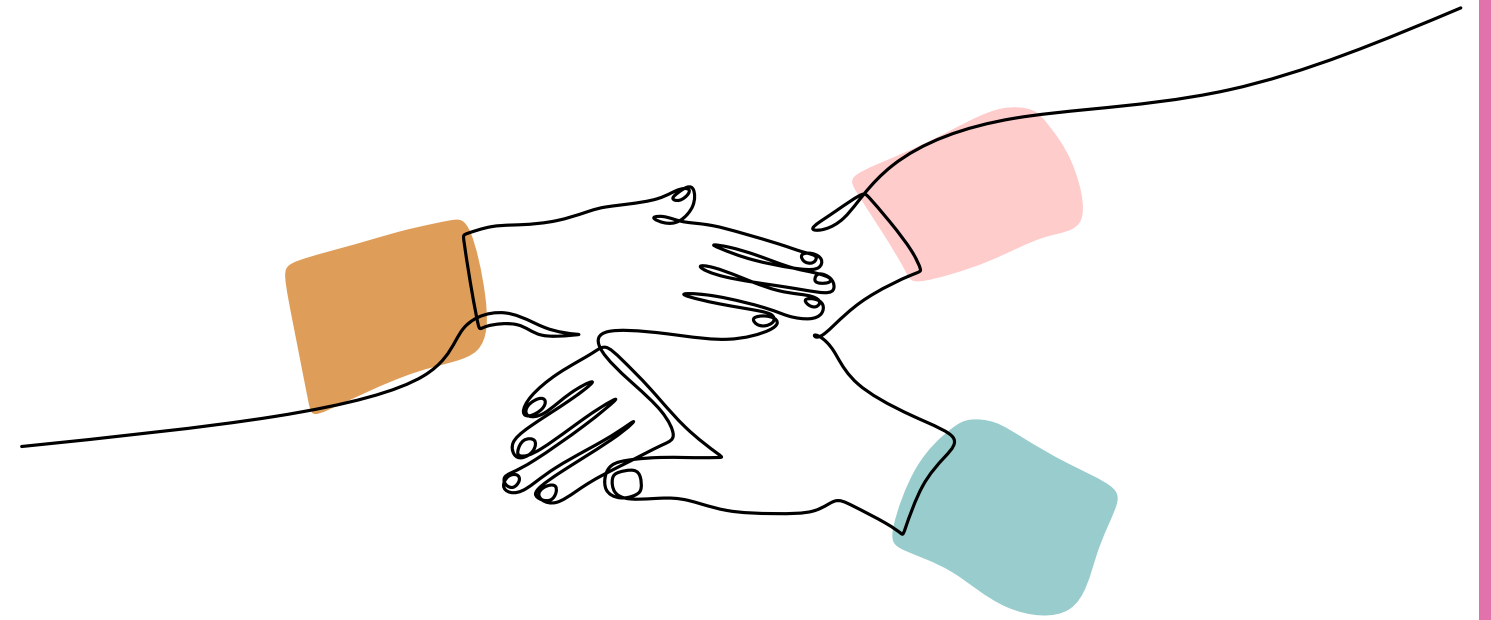
yerine sesler kullanmak gibi durumlar görülebilir. Bu durumlarda kontrol etmeye çalışmamak, yargılayıcı olmamak ve iletişime geçilen kişiye destekleyici bir biçimde yaklaşmak önemlidir. Ayrıca nörogelişimsel farklılığı olan bireylerin sosyal sinyalleri anlamakta güçlük çekebileceği, bir kişinin üzgün ya da sabırsız olduğu durumları fark edemeyebileceği de göz önünde bulundurulması gereken konulardandır.

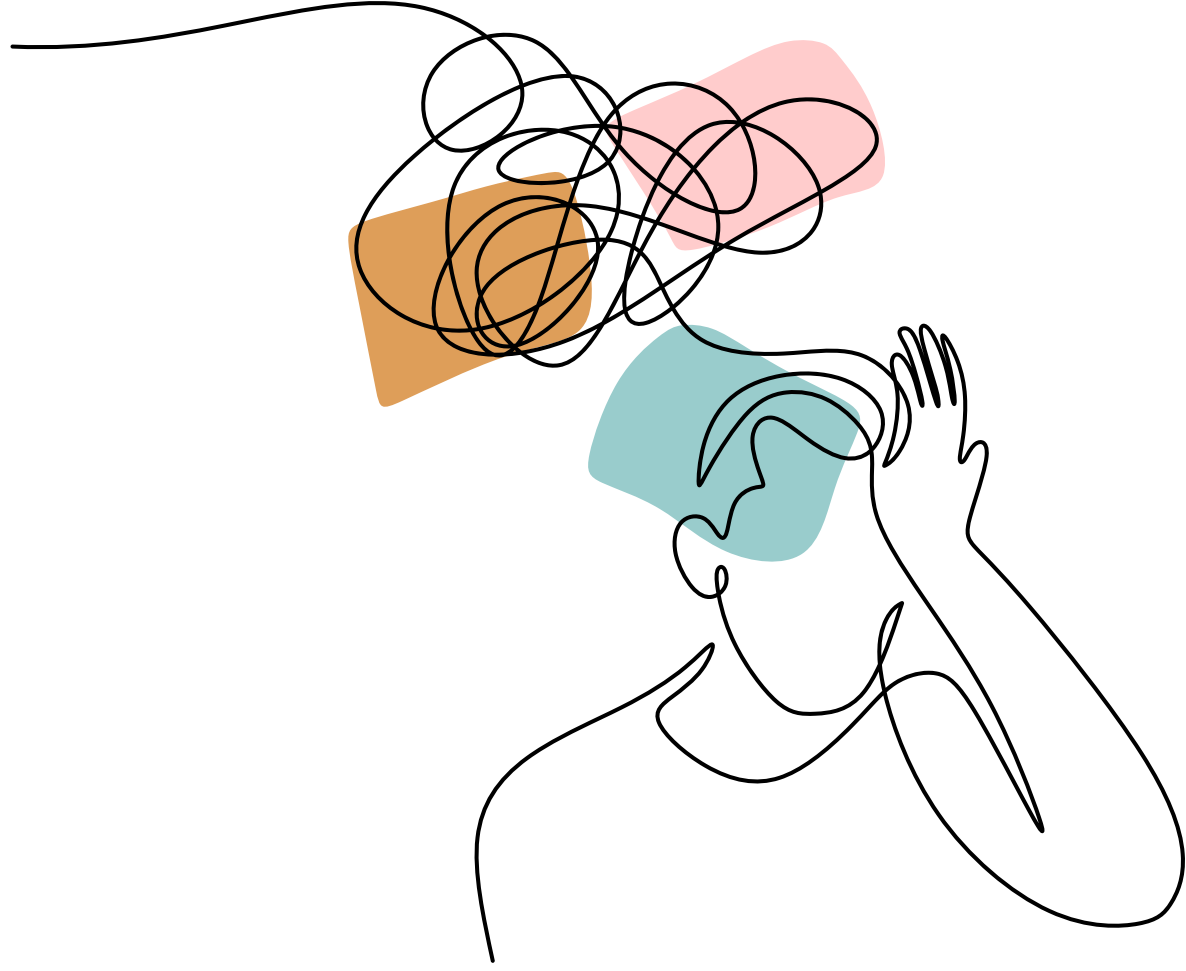
Ailelerin ilgisizliği otizme sebep olur mu?

Ailelerin ilgisizliği doğrudan otizme sebep olan bir faktör değildir. Otizm, genetik ve çevresel etkileşimlerin bir sonucu olarak gelişen nörogelişimsel bir farklılıktır. Otizmin kesin nedeni henüz tam olarak anlaşılmamış olsa da yapılan araştırmalar genetik faktörler, anne karnındaki bazı biyolojik etkiler ve çevresel faktörlerin bir araya gelmesi sonucu oluşabildiğini göstermektedir. Bununla birlikte ailelerin çocuklarına gösterdiği ilgi ve destek, çocuğun gelişim sürecini etkileyebilir, otizmlili çocukların ise toplumsal beceriler geliştirmelerine, dil becerilerini ilerletmelerine ve yaşam kalitelerini artırmalarına yardımcı olabilir.

Otizmlili bireyler dahi ya da üstün yetenekli midir?

Otizmlili bireylerin otizmden etkilenme düzeyleri birbirinden farklılık gösterir. Savant Sendromu bulunan otizmlili bireyler güçlü bir hafızaya veya sanatsal alanda üstün bir yeteneğe sahip olabilirler ancak otizmlili bireylerin tamamı savant otizmlili değildir. Ortalama olarak 10 otizmlili bireyden yalnızca 1'i savant sendromuna sahiptir ve otizmlili bireylerin büyük çoğunluğu bu yeteneklere sahip değildir.

1.6. Psikososyal Engellilik

Psikososyal engellilik, bir bireyin zihinsel sağlık durumu, duygusal yönetim veya sosyal etkileşimdeki zorluklar nedeniyle günlük yaşamını sürdürülebilir kılmada veya toplumsal ilişkilere katılmada güçlük yaşaması durumudur. Bu durum, kişinin duygusal, sosyal ve psikolojik iyilik halini etkileyebilir.

Yaygın Olarak Görülen Psikososyal Engellilik Türleri:

Depresyon (Majör Depresif Bozukluk):

Depresyon, kişinin uzun süreli üzgünlük, umutsuzluk, ilgi kaybı ve düşük enerji gibi duygular yaşadığı, duygusal ve fiziksel olarak zorlayıcı bir durumdur. Kişinin günlük yaşamı, iş ve sosyal ilişkilerinde büyük zorluklar yaşamasına neden olabilir.

Anksiyete:

Anksiyete, yoğun korku ve endişe duygularıyla kendini gösteren ve kişinin yaşamını çeşitli şekillerde etkileyebilen bir durumdur. Farklı türleri bulunan anksiyete, bireylerin günlük işlevselliğini zorlaştırabilir:

- **Genel Anksiyete Bozukluğu:**
Kişi, günlük olaylar karşısında sürekli ve kontrol edilmesi güç bir endişe hali yaşayabilir.
- **Panik Bozukluk:**
Aniden başlayan, yoğun korku ve bedensel belirtilerle (kalp çarpıntısı,
- **Sosyal Anksiyete Bozukluğu:**
Sosyal ortamlarda ya da başkalarının değerlendirmesine maruz kalma düşüncesiyle yoğun kaygı yaşanabilir.

Fobiler:

Belirli nesnelere, durumlara veya canlılara karşı yoğun korku hissedilebilir.

Obsessif Kompulsif Bozukluk (OKB):

Kişinin zihninde istemeden tekrar eden rahatsız edici düşünceler yaşaması ve bu düşünceleri hafifletmek için yineleyici davranışlar sergilemesiyle ortaya çıkar. Temizlik, düzenleme, sayma veya kontrol etme gibi davranışlar sıkça görülebilir. Kişi, bu davranışları gerçekleştirmediğinde yoğun kaygı ya da huzursuzluk hissedebilir. Bu durum, günlük yaşamı etkileyebilir ancak uygun destek ve yaklaşımlarla yönetilebilir.

Bipolar Bozukluk:

Ruh halinde belirgin dalgalanmalarla seyreden bir durumdur; kişi dönemsel olarak enerjik, coşkulu ya da huzursuz hissedebilir (manik dönem), ardından ise kendini umutsuz, isteksiz ve yorgun hissedebilir (depresif dönem). Bu değişimler, kişinin günlük yaşamını, işlevselliğini ve ilişkilerini etkileyebilir.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB):

Travmatik bir olay sonrasında ortaya çıkan uzun süreli stres, kaygı ve travmanın etkilerinin devam etmesidir. Travmatik anıların yeniden yaşanması, kabuslar, aşırı uyarılma, duygusa soğukluk, kaçınma davranışları vb. rastlanmaktadır. Kişinin sosyal ilişkilerinde ve günlük yaşamında zorluklar yaşamasına neden olabilir.

Kişilik Bozuklukları:

Bireyin uzun süreli sağlıksız düşünme ve davranış biçimlerini içerir. Bu durumlar, kişinin kendisiyle ve çevresiyle kurduğu ilişkileri etkileyebilir.

Yaygın olarak;

- **Borderline Kişilik Bozukluğu:**
Yoğun duygusal değişimler, ilişkilerde tutarsızlık ve yalnız kalma korkusu gibi durumlar görülebilir.

- **Narsistik Kişilik Bozukluğu:**

Kişi kendini abartılı bir şekilde değerli görebilir, başkalarının duygularını fark etmekte zorlanabilir.

- **Antisosyal Kişilik Bozukluğu:**

Başkalarının haklarına duyarsızlık, kuralları ihlal etme ve dürtüsel davranışlar söz konusu olabilir.

Dissosiyatif Bozukluklar:

Kişinin kimlik, hafıza veya bilinç durumunda kesintiler yaşamasıyla kendisini gösterir. Kişilik bölünmesi, hafıza kaybı ve gerçeklikten kopma hissi gibi durumlara neden olabilmektedir.

Şizofreni:

Gerçeklikten kopma, halüsinasyonlar ve delüzyonlarla karakterize edilen bir durumdur. Kişi duygusal yanılsamalar (halüsinasyonlar) yaşar, gerçekliği algılama bozuklukları (delüzyonlar) olabilir, düşünce ve konuşma düzensizlikleri vb. görülebilir.

Psikososyal Engelliliğin Başlıca Nedenleri:

Psikososyal engellilik, birçok farklı faktörün bir araya gelerek bireyin yaşam kalitesini etkileyen bir durumdur. Genetik, çevresel, biyolojik ve sosyal etmenler vb. nedenlerden kaynaklanabilir.

Nörolojik Etmenler:

Beyindeki kimyasal dengesizlikler ve beyin yapısındaki anormallikler psikososyal engelliliğin temel sebeplerindendir.

Genetik Yatkınlık:

Ailede psikiyatrik hastalık öyküsünün bulunması, genetik bir yatkınlık oluşturabilir. Bu durum, depresyon, anksiyete bozuklukları gibi durumların gelişme riskini artırabilir.

Erken Dönem Travmaları:

Çocukluk döneminde yaşanan olumsuz deneyimler psikososyal engelliliğin gelişmesinde önemli bir rol oynar. Fiziksel, duygusal ya da cinsel istismar, aile içi şiddet, kayıplar ve erken yaşta yaşanan travmalar, bireyin duygusal ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyebilir.

Travmatik Olaylar:

Doğal afetler, savaşlar, kazalar, kayıplar veya cinsel saldırılar gibi travmatik olaylar, psikososyal engelliliği tetikleyebilir. Bu tür olaylar, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) gibi durumlara yol açabilir ve bireyin yaşam kalitesini etkileyebilir.

Psikososyal Engelli Bireylerle İlgili Bilinmesi Gerekenler

Psikososyal engelli bireylerle iletişim kurarken neye dikkat etmeliyim?

Psikososyal engelli bireylerle iletişimde empati büyük bir rol oynar. Bireyin duygusal hallerine dikkat etmek, onları anlamaya çalışarak güvenli bir iletişim ortamı oluşturmak gerekir. Güvenli bir ortam sağlamak için, bireye uygun bir zaman ve mekânda iletişim kurmak, acele etmeden konuşmak ve onun duygu durumunu anlamaya yönelik çaba göstermek çok önemlidir. Bu yaklaşım, bireyin kendini daha iyi ifade etmesine ve daha sağlıklı bir etkileşim kurmasına olanak tanır.

Psikososyal engelli bireyler için hangi destekler mevcuttur?

Psikososyal engelli bireyler için psikoterapi, danışmanlık hizmetleri, grup terapileri, ilaç tedavileri ve destek grupları gibi çeşitli yardımcı destekler mevcuttur. -Ayrıca, sosyal hizmetler, aile destek programları ve toplumsal katılımı artırıcı faaliyetler de önemli bir rol oynamaktadır.

Psikososyal engelli bireylerin toplumda daha rahat entegrasyon sağlamaları için neler yapılabilir?

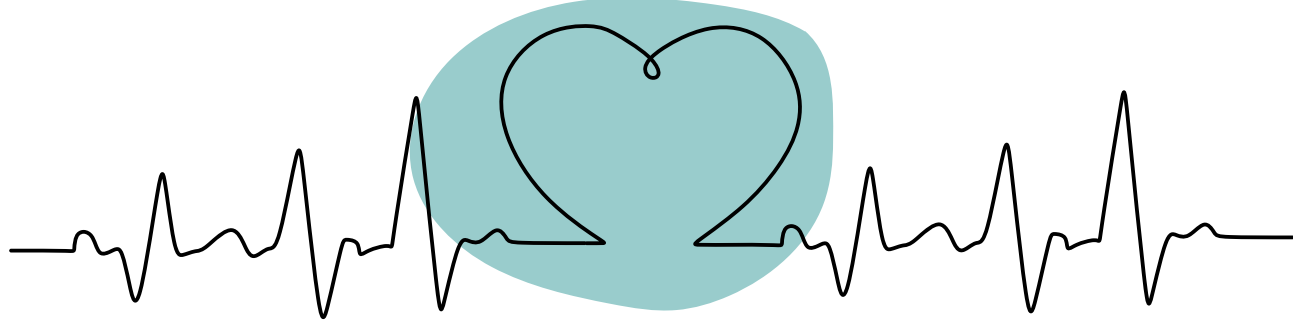
Psikososyal engelli bireyler için sosyal entegrasyonu destekleyecek programlar, psikolojik destek hizmetleri ve eğitim programları düzenlenebilir. Ayrıca, toplumun farkındalığını artırmak ve bu bireylere yönelik farkındalığı güçlendirmek, psikososyal engelli bireylerin topluma aktif katılımını sağlar.

Psikososyal engelli bir çocuğun belirtileri nelerdir?

Psikososyal engelli bir çocuk, okulda veya evde duygusal dalgalanmalar, aşırı kaygı, depresyon belirtileri, içe kapanma veya agresif davranışlar sergileyebilir. Ayrıca, çocuk gelişimsel dönemde travma yaşamışsa, bu durumlar daha belirgin hale gelebilir.

Psikososyal engelli bir çocukla nasıl etkili iletişim kurabilirim?

Psikososyal engelli bir çocukla etkili iletişim kurarken, çocuğun duygusal durumu göz önünde bulundurulmalıdır. Kendini güvende hissedeceği bir ortam sağlamalıdır. Göz teması kurarak, sakın bir dil kullanarak, empatik bir şekilde yaklaşmak önemlidir. Ayrıca kendini ifade etmesine fırsat tanımak sağlıklı bir iletişimi destekleyecektir.

1.7. Süreğen Engellilik

Süreğen engellilik doğuştan veya sonradan oluşan, sürekli bakım ya da sağaltım gerektiren astım, diyabet, epilepsi, kardiyovasküler hastalıklar, kanser, obezite gibi daimi sağlık sorunlarıyla ilişkili vücudun kuvvet ve sağlamlık durumunun kısıtlanması halidir. Toplumda daha çok kronik hastalıklar olarak tanımlanan süreğen hastalıklar genellikle kişinin yaşam kalitesini etkileyebilir ve uzun kontrol gerektirir. Bu hastalıklar, tedavi edilmediğinde veya kontrol altına alınmadığında, bireylerin günlük yaşamlarını zorlaştırabilir. Uygun tedavi, yaşam tarzı değişiklikleri ve sürekli bakım ile hastaların semptomları yönetilebilir, hastalıkların ilerlemesi engellenebilir ve bireylerin bağımsızlıkları artırılabilir.

Süreğen Engellilik Türleri;

Süreğen engellilik geniş bir grup hastalığı kapsar. Toplumda sık karşılaşılan türleri şu şekildedir:

Metabolik Hastalıklar

Vücudun tipik metabolik işlevlerini sürdürebilmesi için gerekli olan kimyasal süreçlerin bozulduğu, genetik, çevresel veya diğer faktörler nedeniyle gelişen hastalıklardır. Diyabet (şeker hastalığı), tiroit bezi hastalıkları veya fenilketonüri gibi hastalıklardan oluşan metabolik hastalıklar genellikle ömür boyu devam eder ve vücudun enerji üretimi, besin maddelerinin kullanımı ya da atılması ile ilgili işlevlerde sürekli problem yaşanmasına neden olabilir.

Kas İskelet Sistemi Hastalıkları

Süreğen kas iskelet sistemi hastalıkları, kasları, eklemleri, bağları ve kemikleri etkileyen

ve uzun süre devam eden bozukluklardır. Bu hastalıklar genellikle ağrı, hareket kısıtlılığı ve fonksiyon kaybı gibi belirtilerle kendini gösterir. Sürekli tedavi gerektiren bu hastalıklar, kişinin günlük yaşamını olumsuz etkileyebilir. Kemik erimesi, romatoid artrit, ankilozan spondilit, fibromiyalji gibi hastalıklar yaygın olarak görülen süreğen kas iskelet sistemi hastalıklarından bazılarıdır.

Nörolojik Hastalıklar

Süreğen nörolojik hastalıklar, merkezi sinir sistemi (beyin ve omurilik) veya çevresel sinir sistemini etkileyen, genellikle uzun süre devam eden ve ilerleyici olabilen hastalıklardır. Bu hastalıklar, nörolojik fonksiyonların bozulmasına, hareket, düşünme, hissetme ve davranışlarla ilgili çeşitli sorunlara yol açabilir. Epilepsi, Serebral Palsi (CP), Spina Bifida, MS, Parkinson, Alzheimer gibi hastalıklar yaygın olarak görülen nörolojik süreğen hastalıklardan bazılarıdır.

Kan Hastalıkları

Süreğen kan hastalıkları, kanın yapısını ve fonksiyonlarını etkileyen, uzun süre devam eden ve genellikle tedavi gerektiren hastalıklardır. Bu hastalıklar, kanın hücresel bileşenlerinden (kırmızı kan hücreleri, beyaz kan hücreleri, trombositler) biri veya birkaçıyla ilgili sorunlar sonucu ortaya çıkar. Süreğen kan hastalıkları, yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir ve bazen hayati tehdit oluşturabilir. Bu nedenle erken tanı ve tedavi bu hastalıkların etkilerini hafife indirmek için oldukça önemlidir. Anemi (kansızlık), hemofili (pıhtılaşma sorunları), talasemi gibi hastalıklar süreğen kan hastalıklarına örnektir.

Kalp Hastalıkları

Süreğen kalp hastalıkları, uzun süre devam eden ve genellikle yaşam boyu tedavi gerektiren kalp ve damar sistemi hastalıklarıdır. Bu hastalıklar çoğunlukla yavaş yavaş gelişir ve ilaç, yaşam tarzı değişiklikleri ve bazı durumlarda cerrahi müdahalelerle kontrol altına alınabilir. En yaygın süreğen kalp hastalıkları arasında koroner arter hastalığı, kronik kalp yetmezliği, ritim bozuklukları, kalp kapağı hastalıkları bulunur.

Onkolojik Hastalıklar

Süreğen onkolojik hastalıklar, kanserin uzun süre devam eden veya tekrarlayan formlarını ifade eder. Bu hastalıklar, tedaviye rağmen hastalığın bir şekilde kontrol altında tutulması, yeniden nüks etmesi veya sürekli izleme gerektirmesi durumlarında ortaya çıkar. Kanser, vücudun çeşitli bölgelerinde oluşabilir ve süreğen hale gelebilir. Lenfoma, akciğer kanseri, meme kanseri, pankreas kanseri ve diğer kanser türleri süreğen onkolojik hastalıklardır.

Solunum Hastalıkları

Süreğen solunum hastalıkları, solunum sistemini uzun vadeli etkileyen ve genellikle tedaviyle yönetilmesi gereken hastalıklardır. Bu hastalıklar, genellikle zaman içinde ilerler

ve bazı durumlarda yaşam boyu devam edebilir. Süreğen solunum hastalıkları, hastaların günlük yaşamını zorlaştırabilir ve yaşam kalitesini düşürebilir. Yaygın olarak görülen süreğen solunum hastalıkları arasında kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH), bronşit, astım, uyku apnesi gibi hastalıklar yer alır.

Diğer Süreğen Hastalıklar

Hipertansiyon, bulaşıcı sarılık, AIDS ve HIV gibi hastalıklar da diğer süreğen hastalıklara örnektir.

Süreğen Engelli Bireylerle İlgili Bilinmesi Gerekenler

Süreğen hastalıklar tamamen iyileşir mi?

Süreğen hastalıklar genellikle tamamen iyileşmeyen ancak kontrol altında tutulması mümkün olabilen hastalıklardır. Bu hastalıklar, yaşam boyu devam edebilir. Bazı durumlarda belirtiler kontrol altına alınabilir veya yavaşlatılabilir. Süreğen hastalıkların tedavisi, hastalığın türüne ve şiddetine göre değişir ancak amaç genellikle semptomları yönetmek, yaşam kalitesini iyileştirmek ve hastalığın ilerlemesini engellemek olur. Örneğin, diyabet, hipertansiyon, romatoid artrit veya astım gibi hastalıklar için tedavi genellikle ilaçlar, diyet değişiklikleri, fiziksel terapi ve yaşam tarzı düzenlemeleri ile yapılır. Bu hastalıklar, tam iyileşme olmadan, yönetilebilir hale getirilebilir. Kronik hastalıkların tedavisinde, bireylerin aktif rol alması, düzenli kontroller yapması ve yaşam tarzı değişikliklerine uyması son derece önemlidir.

Süreğen engelli bireyler bağımsız bir yaşam sürdürebilir mi?

Süreğen engelli bireyler uygun destek ve düzenlemelerle bağımsız bir yaşam sürdürebilirler. Düzenli tedavi, ilaç kullanımı ve doktor kontrolleri ile sağlık durumları kontrol altında tutulabilir. Ayrıca, teknolojik çözümler, akıllı ev sistemleri gibi yöntemler bireylerin günlük yaşamlarını kolaylaştırarak bağımsızlıklarını artırabilir. Bunun yanı sıra devlet kurumları ve yerel yönetimler de çeşitli sosyal destek ve sağlık destekleri ile süreğen engelli bireyi bağımsız yaşayabilmesi konusunda destekleyebilir. Bağımsızlık, bireylerin kendi sağlıklarını yönetebilmeleri, iş ve eğitim hayatına katılabilmeleri ile güçlenir.

Süreğen engelli bireyler çalışabilir mi?

Çalışma hayatına katılmak isteyen süreğen engelli bireyler çalışabilirler. Birçok süreğen engelli birey, uygun koşullar ve desteklerle iş gücüne katılabilir ve başarılı bir şekilde çalışabilir. Engellilik, kişinin yeteneklerini ve iş performansını sınırlayabilir ancak uygun düzenlemeler ve desteklerle çeşitli sektörlerde etkin bir şekilde görev alabilirler. Esnek çalışma saatleri, evden çalışma imkanları ve fiziksel erişim sağlanmış iş alanları engelli bireylerin daha rahat ve verimli çalışabilmesine olanak sağlar. Ayrıca işyerlerinde farkındalık oluşturulması ve toplumsal destek ile engelli bireylerin profesyonel yaşamda yer edinmesi daha da kolaylaşır.

Süreğen engelli bireyler psikolojik durumları nasıl etkilenir?

Süreğen hastalıklar, bireylerin yaşam kalitesini ve psikolojik durumunu derinden etkileyebilir. Uzun süreli hastalıklar, özellikle fiziksel semptomlar, ağrı ve tükenmişlik, duygusal zorluklara yol açabilir. Bireyler, hastalıklarının getirdiği sınırlamalar nedeniyle sıklıkla depresyon, anksiyete, öfkelenme ve umutsuzluk gibi duygular yaşayabilirler. Aynı zamanda, hastalığın kendisinin yanı sıra toplumsal damgalama, sosyal izolasyon ve yalnızlık gibi sorunlar da ortaya çıkabilir. Kronik hastalıklar, bireylerin özgüvenini ve benlik algısını olumsuz yönde etkileyebilir, çünkü hastalıklar bazen kişilerin kendi bedensel kapasitelerini sorgulamalarına ve "yetersiz" hissetmelerine yol açar. Ancak psikolojik dayanıklılık, sosyal destek, psikoterapi ve destek grupları gibi faktörler, bireylerin hastalıkla başa çıkmalarına yardımcı olabilir. Bu yüzden, kronik hastalık yaşayan bireylerin fiziksel sağlıklarının yanı sıra, psikolojik destek almaları da hayati önem taşır.

Sonradan gelişen süreğen hastalıklardan korunmak mümkün müdür?

Süreğen hastalıklardan korunmada sağlıklı bir yaşam tarzı benimsemek büyük önem taşır. Düzenli egzersiz yapmak, dengeli ve besleyici bir diyetle beslenmek, yeterli uyku almak ve stresten kaçınmak, genel sağlık durumunu iyileştirir ve birçok kronik hastalığın önlenmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, sigara içmek ve aşırı alkol tüketimi gibi zararlı alışkanlıklardan kaçınılmalı, düzenli sağlık kontrolleri ile hastalıklar erken aşamalarda tespit edilerek tedavi edilmelidir. Kronik hastalıkların, engelliliğe dönüşmesini riskini ortadan kaldırmak için profesyonel sağlık desteği almak ve doktor tavsiyelerine uymak da önemlidir. İşyerinde güvenli çalışma koşullarının sağlanması, çevresel faktörlerin minimize edilmesi ve aşırı fiziksel zorlanmadan kaçınılması da süreğen engellilik riskini azaltmaya yardımcı olabilir.

Süreğen engelli bireyler psikolojik durumları nasıl etkilenir?

Süreğen hastalıklar, bireylerin yaşam kalitesini ve psikolojik durumunu derinden etkileyebilir. Uzun süreli hastalıklar, özellikle fiziksel semptomlar, ağrı ve tükenmişlik, duygusal zorluklara yol açabilir. Bireyler, hastalıklarının getirdiği sınırlamalar nedeniyle sıklıkla depresyon, anksiyete, öfkelenme ve umutsuzluk gibi duygular yaşayabilirler. Aynı zamanda, hastalığın kendisinin yanı sıra toplumsal damgalama, sosyal izolasyon ve yalnızlık gibi sorunlar da ortaya çıkabilir. Kronik hastalıklar, bireylerin özgüvenini ve benlik algısını olumsuz yönde etkileyebilir, çünkü hastalıklar bazen kişilerin kendi bedensel kapasitelerini sorgulamalarına ve "yetersiz" hissetmelerine yol açar. Ancak psikolojik dayanıklılık, sosyal destek, psikoterapi ve destek grupları gibi faktörler, bireylerin hastalıkla başa çıkmalarına yardımcı olabilir. Bu yüzden, kronik hastalık yaşayan bireylerin fiziksel sağlıklarının yanı sıra, psikolojik destek almaları da hayati önem taşır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Engelli Hizmetleri Şube Müdürlüğü

İBB Engelli Hizmetleri Şube Müdürlüğü İstanbul'un çeşitli noktalarında yer alan 23 ÖZGEM, 6 Kısa Mola Merkezi, 7 İrtibat Bürosu ve 2 Kamp aracılığı ile hizmetlerini yürütmektedir.

Müdürlüğümüz engelli bireylerin sosyal yaşamlarını ve sosyal hayata katılımlarını kolaylaştırmak, bağımsızlaşmalarına ve bireysel kapasitelerini geliştirebilmelerine destek olmak, fırsatlardan eşit olarak yararlanmalarını sağlamak, birlikte yaşam kültürü çerçevesinde toplumun engellilik konusundaki toplumsal farkındalığını arttırmak, koruyucu ve önleyici çalışmalarla toplumu ve aileleri bilinçlendirmek amacıyla engelli birey ve ailelerine yönelik bilgilendirme, yönlendirme, farkındalık, eğitim destek, ulaşım, istihdam desteği, mesleki eğitim kursları, engelli kampı, psikososyal destek, medikal malzeme desteği, rehabilitasyon gibi farklı alanlarda hizmetler sunmaktadır.

İstanbul il sınırları içinde ikamet eden, yetkili hastanelerden alınmış yüzde 40 veya üzeri oranda Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu'na ya da Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu'na (ÇÖZGER) sahip olan bireyler ÖZGEM'lere başvurarak detaylı bilgi alabilir ve hizmetlerimizden faydalanabilirler.

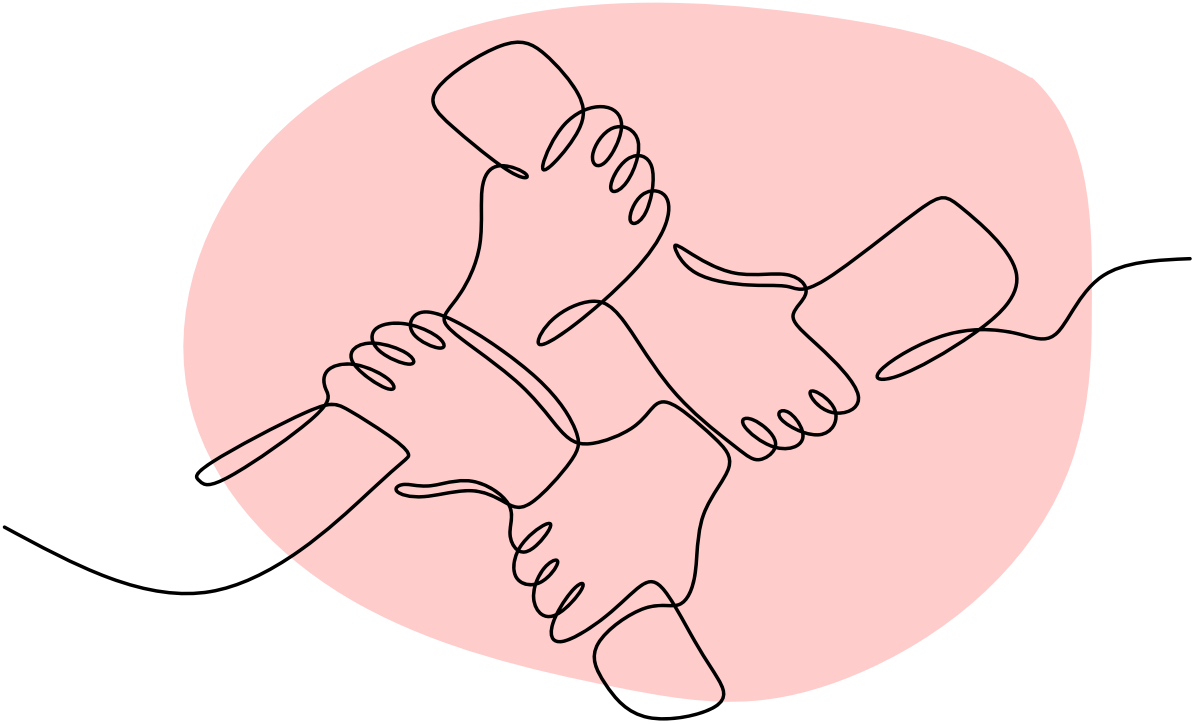

AVRUPA YAKASI ENGELLİ MERKEZLERİ

	MERKEZ ADI	MERKEZ ADRESİ	TELEFON
1	Bağcılar ÖZGEM İşitme Engelliler Rehabilitasyon Merkezi	İnönü Mah. Şehit Yılmaz Kaan Cad. No:82 Molla Gürani Parkı Yanı Bağcılar	0212 449 97 99 -39
2	Bağcılar ÖZGEM Görme Engelliler Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Merkez Mahallesi Ebubekir Caddesi No:6 Bağcılar (Bağcılar Sosyal Yaşam Merkezi)	0212 449 96 12
3	Bahçelievler ÖZGEM	Kocasinan Mah. Kandil Sk. No:6 /2 Bahçelievler (Bahçelievler Belediyesi Akif Emre Kültür Merkezi)	0212 449 97 69 - 9634
4	Başakşehir ÖZGEM	TOKİ Kayabaşı Konutları Albayrak Sk. Kayabaşı / Başakşehir (Kayaşehir 15. Asm Yanı)	0212 449 97 18 - 9647
5	Beylikdüzü ÖZGEM	Büyükkşehir Mah. Atatürk Bul. No: 30 Beylikdüzü (Beylikdüzü Kültür Merkezi Karşısı)	0212 449 97 70 - 9777
6	Beyoğlu ÖZGEM	Hacı Mimi Mah. Karabaş Mektebi Sk. No:24 Tophane / Beyoğlu	0212 449 96 64 - 9680
7	Büyükkçekmece ÖZGEM	Dizdariye Mah. Enver Paşa Cad. Özcan İş Merkezino: 24 Büyükkçekmece (Büyükkçekmece Kaymakamlığı Karşısı)	0212 449 96 87 -9762
8	Esenler ÖZGEM	Nine Hatun Mah. İnönü Cad. No:17/3 Dört Yol Meydanı/Esenler	0212 449 97 38 - 9684
9	Esenyurt ÖZGEM	Atatürk Mah. Adnan Kahveci Bulvarı No:27/33 Esenyurt (Prof. Dr. Necmettin Erbakan Parkı İçerisinde)	0212 449 97 17 - 9719
10	Fatih Kariye ÖZGEM	Derviş Ali Mahallesi Kalfa Efendi Sok. No:14 –Fatih (Fatih Kariye Sosyal Yaşam Merkezi)	0212 449 96 97
11	Gaziosmanpaşa ÖZGEM	Merkez Mah. Cumhuriyet Meydanı No:20 Gaziosmanpaşa (Gaziosmanpaşa Belediyesi Nikah Salonu Arkası)	0212 449 97 34 - 9686
12	Kağıthane ÖZGEM	Gürsel Mah. Eski Beşiktaş Cd. No:3 Kağıthane (Gürsel Mah. Konağı)	0212 449 96 81 - 9741
13	Küçükçekmece ÖZGEM	Kemalpaşa Mah.2.Kartal Sk. No:13 Kemalpaşa Semt Konağı Kat:3 - 4 Küçükçekmece	0212 449 96 95 - 9685
14	Silivri ÖZGEM	Yeni Mah. Nedim Beyazgül Sk. No: 9/A Silivri (Silivri Devlet Hastanesi Acil Karşısı)	0212 449 97 63 - 9704
15	Sultangazi ÖZGEM	Esentepe Mah. C1 Cad. No:2 (Hoca Ahmet Yesevi Kültür Merkezi) Sultangazi	0212 449 96 73 - 9796

ANADOLU YAKASI ENGELLİ MERKEZLERİ

16	Beykoz ÖZGEM	Rüzgarlıbahçe Mah. Ülkü Çıkmazı Sk. No:1 (Beykoz Belediyesi Hizmet Binası) Beykoz	0216 586 56 62
17	Çekmeköy ÖZGEM	Mehmet Akif Mah. Akasya Sk. No:34 Çekmeköy (Çekmeköy Belediyesi Mehmet Akif Kültür Merkezi)	0216 586 56 63
18	Kadıköy ÖZGEM	Kozyatağı Mah. Çardak Sk.(Güven Sk.) No: 7 Kadıköy	0216 586 56 25 0212 449 96 45
19	Kartal ÖZGEM	Yukarı Mah. Fazilet Cad. No:3 Kartal	0212 449 96 26 - 0216 586 56 64
20	Sancaktepe ÖZGEM	Abdurrahman Gazi Mah. Hızırbey Cad. No:3 Yenidoğan/Sancaktepe	0216 586 56 66 - 0212 449 96 98
21	Sancaktepe ÖZGEM İşitme Engelliler Rehabilitasyon Merkezi	Abdurrahman Gazi Mah. Güler yüz Cad. Haznedar Sk. No:13 / Sancaktepe	0216 586 57 47
22	Tuzla ÖZGEM	Cami Mah. İstasyon Cad. Dr. Aladdin Yavaşca Sk. No:12 Tuzla	0216 586 56 67 - 0212 449 96 64
23	Ümraniye ÖZGEM	Fatih Sultan Mehmet Mah. Poligon Cad.No:2/B Tepeüstü / Ümraniye (İBB Kapalı Yüzme Havuzu Yan Kapısı)	0216 586 56 68 - 0212 449 97 29

ENGELLİ İRTİBAT BÜROLARI

1	Bakırköy Engelliler İrtibat Bürosu	Osmaniye Çobançeşme Koşuyolu Cad. No:5 34146 Bakırköy (İBB Bakırköy Ek Hizmet Binası)	212 449 96 13
2	Beykoz İrtibat Bürosu	Gümüşsuyu Mah. Kelle İbrahim Cad.No:43 Beykoz (Beykoz Belediye Binası)	216 538 85 24
3	Eyüp Engelliler İrtibat Bürosu	Karadolap Mahallesi Mustafa Kemal Bulvarı No:13 Alibeyköy / Eyüp (White Hill AVM)	212 449 96 43
4	Maltepe Engelliler İrtibat Bürosu	Altayçeşme Mah. Oba Çıkma No:8 (Maltepe Kaymakamlık Binası) Maltepe	216 586 56 65
5	Pendik Engelliler İrtibat Bürosu	Çamlık Mah. Yahya Kemal Beyatlı Cad.No:22 Kurtköy/Pendik (Pendik Belediyesi Engelsiz Yaşam Merkezi İçİ)	444 81 80 - 3051
6	Üsküdar Engelliler İrtibat Bürosu	Bulgurlu Mah. Bağcılar Cad. No:2 Üsküdar (Üsküdar Belediyesi Engelsiz Yaşam Merkezi)	216 53130 00
7	Şile Engelliler İrtibat Bürosu	Çavuş Mah. Atatürk Cad. Şile (Şile Kültür Merkezi Yanı)	212 449 97 23 - 216 586 56 60

KISA MOLA MERKEZLERİ

1	Arnavutköy ÖZGEM Kısa Mola Merkezi	Yunus Emre Mah. 30 Ağustos Cad. Erdener Sk. Boğazköy/ Arnavutköy	0212 449 9741
2	Florya Kısa Mola Merkezi	Üst Giriş: Yeşilköy Mah. Halkalı Cad. No: 69 Pk: 34149 (Çiroz Halk Pazarı Arkası) Yeşilköy / Bakırköy Alt Giriş: Yeşilköy Mah. Kazım Silivri Sk. No: 36/1 Yeşilköy / Bakırköy	0212 449 97 85 - 9629
3	Kartal Uğur Mumcu ÖZGEM Kısa Mola Merkezi	Uğur Mumcu Mah. Serçe Sk. No:4 Kartal	0216 333 52 81
4	Maltepe ÖZGEM Kısa Mola Merkezi	Çınar Mah. 34841 Orhangazi Şehir Parkı İçİ Maltepe	0216 586 56 58
5	Maltepe Fındıklı ÖZGEM Kısa Mola Merkezi	Fındıklı Mah. Başibüyük Yolu Cad. Okul Sok. No:3/5 (Maltepe Sosyal Yaşam Merkezi)	0216 333 52 73
6	Şile Kısa Mola Merkezi	Alacalı Mah. Değirmenlik Sk. No.2 888 Şile	0216 586 57 32

KAMPLAR

1	Florya Engelliler Kampı	Üst Giriş: Yeşilköy Mah. Halkalı Cad. No: 69 Pk: 34149 (Çiroz Halk Pazarı Arkası) Yeşilköy / Bakırköy Alt Giriş: Yeşilköy Mah. Kazım Silivri Sk. No: 36/1 Yeşilköy / Bakırköy	0212 449 97 85 - 9629
2	Şile Engelliler Kampı	Alacalı Mah. Değirmenlik Sk. No.2 888 Şile	0216 586 57 32

**SOSYAL
HİZMETLER
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI**

**ENGELLİ
HİZMETLERİ
ŞUBE
MÜDÜRLÜĞÜ**

Ataköy 7-8-9-10. Kısım Mah. Burhan Doğançay Sok. No: 1 / Bakırköy (Airport AVM Arkası)
Tel: 0 212 449 96 60 Fax: 0 212 449 50 34 e-posta: isem@ibb.gov.tr